

Gazeta Învățătorilor

ORGAN SĂPTĂMÂNAL PENTRU APĂRAREA INTERESELEOR ÎNVĂȚĂTOREȘTI

CRĂCIUNUL.

Sunt aproape douămii de ani de când îngerii lui Dumnezeu duceau imnuri de slavă Fiului născut în peșteră.

De atunci și până azi și de azi până la sfârșitul veacurilor, omeneirea se bucură și se va bucura de nașterea Copilului divin, pentru că aduce cu sine lumină și viață în sufletele tuturor. Aci s'a încheiat epoca Test. vechiu și începe epoca cea adevărată pentru sufletele a Test. nou. Test. vechiu a fost numai umbra celui nou cu învățături ca aceasta: *ochiu pentru ochiu și dinte pentru dinte.* Ar Mântuitorul prin Test. nou ne zice: *iubiți pe vrășmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blestemă pre voi.* Aci se observă mai bine caracterul superior al Test. nou, față de cel vechiu.

Hristos Mântuitorul prin venirea Sa, a revărsat lumină în lume, și mulți șovăitori au cunoscut adevărul Dumnezeu și prin aceasta a dispărut scepticismul periculos din suflete. Mulți așteptau pe Mesia, dar mulți se aflau și pe panta necredinții, în urma proorocilor mincinoși. Prin Mântuitorul nostru Iisus Hristos s'a tronat apoi pe pământ viața adevărată viață creștinească. Binele, pacea, iubirea etc. sunt tot tătea comori neprețuite aduse în cer, fără de cari ar fi imposibilă o viață pe pământ. Acestea n'au fost și nu sunt împărțite oamenilor după ranguri sociale, ci ne sunt date fără limită; mulțumim însă libertatea să le primim și închină în inima sa. Deci pacea, sau iubirea, sau oricare din darurile Mântuitorului în ziua acestui mare praznic, pot încălzi și călăuzi atât pe cei nevoiași, din colibele șerace cât și pe cei ce se desmiardă în beșug în palatele somptuoase.

Fiecare om când se naște aduce bucurie celor din familie, iar câtă bucurie a adus marelui omeni nașterea lui Iisus. Ne bucurăm la nașterea unui om și gândul, că odată va fi de folos societății va fi sprijinul părinților. Nici un om nu a adus nimic și nu va aduce atâta folos, ca nașterea lui Hristos. S'a născut pentru mântuirea noastră. Iată sublima Sa misiune, încununată cu chinurile grozave a morții de pe Golgota. Fiul al Tatălui ceresc a născut în cele mai simple împrejurări, fără nici o podoabă, în tre păstorii câmpului. Doar în erii cântau de bucurie, iar craii și elena Răsărit îi aduceau daruri.

Iubirea este cea mai frumoasă și mai sublimă învățătură ce se desprinde din viața Sa. Numai și numai prin aceasta va fi pe pământ pace și între oameni bunăvoință.

M. Macinic
diacon.

Școala confesională.

de: V. Goldiș.

Pe unul din piscurile înalte ale Semenicului am văzut izvorășul, de unde își ta începutul râul iubit al lui Delamarina, sinuosul Timiș. Am avut norocul să văd cu ochii mei și sursa, de unde a plecat civilizația de azi a omenirii. Ea se găsește pe dealul Golgota sfințit prin sângele Nazarineanului. Vârful e ascuns azi în copela crucii, într-o parte a catedralei patriarhale, a cărei cupolă se ridică deasupra sfântului mormânt.

Ar putea să afirmăm cineva, că în șirul lung al milioanelor de ani, de când omul pământului se zbate să-și făurească fericirea pe glia lui, s'ar fi afirmat vreodată o civilizație superioară celei creștinești? Arătați-mi metafizica mai desăvârșită decât evangheliile. Cu tezași, vă rog, să spuneți că concepția de viață a lui Hristos e păgubitoare societăților umane. Dovediți că altcineva ar fi plămuit o morală mai desăvârșită decât cea a Răstignitului. Spuneți, că iubirea de oameni, centrul propovăduirii lui Iisus, e dăunătoare progresului omenesc în lume.

Istoria dovedește cu prisosință, că poporul care nu posedă sentimente comune, interese identice, credințe asemănătoare, nu constituie decât o pulbere de indivizi, fără coeziune, fără durată, fără putere. Unificarea ce face ca un popor să treacă de la barbarie la civilizație se îndeplinește prin acceptarea aceluiaș ideal. Hazardul cuceririlor nu-l poate înlocui. Cu un ideal capabil de a acționa asupra sufletelor oricare popor prosperază. Decadența lui începe când acest ideal slăbește.

Arătați-mi un ideal mai nobil decât acela care a creat cultura lumii de azi, care a conceput unitatea sufletească a tuturor oamenilor, care a proclamat mai întâiu în lume desrobirea, egalitatea, libertatea și fraternitatea, miluirea celor slabi și osândirea celor nerușinați și fațarnici, care a născut pe Petrarca și pe Dante, pe Shakespeare și pe Leonardo da Vinci, pe Cervantes și pe Murillo, pe Goethe și pe Tolstoi.

Poporul românesc s'a născut sub patrașul bisericii ortodoxe. Fără biserică aceasta nici amintirea nu l-ar trăi. Sub scutul ei se ivesc în istorie cele dintâi organizații ale acestui nou neam în lume. Tot astfel primele înjghebări de stat. Minunea unității românești în poșida atâtor restriști și bejenii, e misterioasa făptuire a acestei biserici. Care alt ideal ar putea înlocui magica putere a bisericii noastre pentru unificarea desăvârșită a națiunii române? Ascultați pulsul inimilor și veți cunoaște, că slăbind credința strămoșească rupeți zăgazurile unității naționale. Patruzeci milioane de români au aceeași credință religioasă: — orbiți nebuni caută alt ideal de unire.

Vreți să divorțați școala de biserică? E cel mai formidabil atentat la unitatea noastră națională, la sănătatea neamului nostru, la putința de progres firesc al poporului românesc. E încercarea

prostească a veacului al XIX-lea, care a crezut, că inventând mașina de cusut ori telefonul și aeroplanul va putea să mașinalizeze și sufletul și să desființeze în el pe Dumnezeu. Să separi creierul de inimă. Uitați, că adevărata viață a omului o constituie sentimentele sale, gândurile sale, preferințele sale, idealurile, cărora se închină, credințele care îl fac partaș absolutului și ofer momentele de satisfacere resorturilor iubirii sale sufletești. Puterea credinței s'a dovedit în toate timpurile de o inepuizabilă fecunditate spirituală, iar o ordine morală fără o ordine religioasă s'a dovedit iluzorie. „Intre valorile creatoare și conducătoare ale culturii religioase e suprema valoare” — zice Münsterberg (Die Philosophie der Werte).

Biserica ortodoxă română se confundă cu noștinea română. Biserica română poate să-i fie vreodată dușmană națiunii române? De ce să se separe atunci biserica română de școala română? Școala care vrea cu adevărat să fie călăuză unui neam, nu poate fi lipsită de ideal. În orice acțiune, în orice reușită e nevoie de o idee fixă. Cel care stă fără ideal, cu ochii lăuntrici la o stea, se pierde în apriga întrecere între oameni. Numai idealul te pune în măsura de a munci cu folos însutindu-ți efortul. Neamul nostru a izbândit fiindcă cincizeci de ani a stat cu ochii țintă la o stea. Nu există însă ideal mai sfânt ca legea lui Hristos. Ea trebuie să rămână idealul școlii, fiindcă e eternă, toate celelalte cari alternează în istorie, sunt trecătoare. Biserica ortodoxă a fost forța unificatoare a neamului nostru, când el era rupt în multe dominațiuni politice. Statul român de ar peri, biserica aceasta rămâne în veci forțăreașă de neînvinș a unității noastre de neam.

Școala confesională este atelierul de realizări naționale ale bisericii ortodoxe. Școala confesională visată de noi astăzi e alta decât cea de ieri din statul unguresc. Școala noastră de ieri era în luptă cu statul, de aici martiriul ei glorios. Școala confesională de azi se identifică cu statul. Dacă a făcut ce a făcut ieri, ce ar putea ea să realizeze astăzi? Statul își va asocia biserica ortodoxă ca cel mai puternic tovarăș în munca atât de hotărâtoare pentru înălțarea națiunii române pe scara culturii și a civilizației. Școala cea nouă confesională română, în statul român va fi școala națională careia statul îi va da trupul oferindu-i din bugetul statului, care este bugetul celor 14 milioane de români, în abundență toate mijloacele materiale, iar biserica îi va da idealul, sufletul, disciplina, morala creștinească, principiul autorității, tradiția trecutului spre a se trece generațiilor viitoare. Statul trupul, biserica sufletul. Imaginați-vă mirajul când cei 20 mil de preoți își vor înfrăți munca celor 40 mil de învățători spre culturalizarea și civilizarea poporului românesc. Chaosul apocaliptic și destrăbălarea pă-

gână numai prin școala confesională a statului român vor putea fi înlăturate. Poporul românesc reculegându-se din zăpăcirea postbelică el însuși va cere și va impune guvernanților săi cedarea învățământului primar în atribuțiunile bisericii. Învățătorii cu adevărat conștiinți de importanța națională a misiunii lor se vor asocia acestui imperativ și vor deveni apostolii școlii confesionale în concepția ei modernă, lipsită de toate inconvenientele și greșelile trecutului.

Statul cel mai ordonat, cel mai desăvârșit între statele lumii, este Suedia. Poporul cel mai fericit și cel mai moral din lume, este poporul suedez. Suedia este în fruntea civilizației. Suedia însă n'a cunoscut niciodată altă școală decât școala confesională condusă de biserică a statului și susținută materialmente exclusiv din vistieria statului. Arhiepiscopul din Stockholm este un fel de ministru permanent al instrucțiunii în Suedia. Nici un guvern socialist nu s'a gândit vreodată să desființeze această stare de lucruri, fiindcă socialistii Suediei sunt cărturari și nu cred, ca unii ai noștri, că socialismul ar fi sinonim cu ateismul.

Acum doi ani în opus său „Principiile istoriei universale” marele scriitor englez A. G. Wells scria: „Până în zilele mai noi, atât la indivizi cât și la comunități, cele două puteri, cari s'au opus îndemnilor feroce și ignobile de dușmănie între oameni au fost religionea și educațiunea. Lor putem mulțumi constituirea unor puternice asocieri omenești. În cursul istoriei ele au fost cele două mari forțe sintetice. Numai în veacul al XIX-lea conflictul irațional între știință și teologie a disociat învățământul religios de educațiunea propriu zisă. Consecința acestui divorț a fost părăsirea intereselor unitare omenești. Spiritul omului scăpat din vechile precepte constrângătoare în realitate s'a decivilizat. Noi credem, că aceasta separațiunea a învățământului religios de educațiunea organizată nu poate fi decât un fenomen vremelnic, o dislocațiune provizorie; credem deci că în curând educațiunea va redeveni în intențiune și în spirit, religioasă și că spiritul de devotament, al jertfirii eului, care constituie fondul tuturor marilor religii va să reapară purificat, luminos, veritabilă piatră unghiulară a oricărui societăți omenești. Educațiunea este pregătirea individului pentru serviciul comunității și învățământul religios este sufletul acestei pregătiri.”

În interesul său propriu și mai vădit în interesul națiunii române statul român va reinființa Ministerul Cultelor jăcând din el cu adevărat Ministerul Culturii Naționale, care trebuie să crească și să se întărească la umbra arborelui bimilenar al credinței creștine organizată spre acțiune în concepția minunată și singură cu adevărat umană a bisericii ortodoxe.

V. Goldiș.

Quo vadis, Domine?

Cu fruntea rezemată de geamul rece al ferestrelor, privesc cu milă florile de toamnă. Flori întârziate. Aspect îndușător. Discul lor bătut de ploaie, cu petalele pierdute, caută-n jos legându-se mereu, întocmai ca mama care-și privește fiica ofelită, nemișcată din sicriu...

Căut la telul din curte. Vedere tristă. O blândă adiere — și foile îngălbenite, una câte una, se desprind de cămurele și cad, cad, în utricole. Am impresia că telul oftează și... da, făcându-mă să mă gândesc, ca omul care-și pierde iluziunile pe zi ce trece, în urmă își pierde și nădejdea.

Privesc spre orizont. Colorit negru-cenușiu, îți inspiră sentimente inefabile. Hai, mai departe, dincolo de orizont; cu ochii sufletești, poate, audea, voiu descoperi și ceva frumos, înălțător...

Sbor cu gândul peste munți, peste hotare...

... Catastrofe, prăbușiri, nenorociri; țipete, vaiete în toate direcțiunile. Forțele naturii, forțele omului în stare de exploziune... Neam se ridică asupra neamului, fiu asupra tatălui, frate asupra fratelui... Mîni și suflete dezechilibrate pretutindeni! Organizații peste organizații, cu opintiri tot mai pronunțate de a legă de pânza înținsă pe bietul trecător, care, în răvna lui cinstită, nu le vede toate... Organizații sociale, vădite și secrete, cu mijloace infernale, caută să ne răpună...

Tranșeele viitorului război, organizațiile politice, uite-uite, cu ce sforțări desperate le sapă!..

O, țară mândră, cu multe, multe comori înzestrată, dar — în schimb — cu sfânta misiune însărcinată, am teamă că fiii tăi, în oarba lor năzuință de a te feriți, încet-încet, te împing în brațele vrăjmașului de moarte...

Af, vedenii urite, părăsiți-mă! Nu vreau să văd biruința lui Anticrist! Nu vreau... dar vai, fenomenele-s identice cu arătările din Apocalipsi!..

Unde să mă refugiez, unde voiu găsi alinare pentru sufletul meu frământat de presimțiri?!

Oa, ia ai mei, ia frații, ia colegii mei... De sigur, ia el voiu găsi pacea, consolația. Căci ei nu beau dintr'o cupă cu lumea. Ei toți cunosc adevărul absolut: „Pe doi domni: pe Dumnezeu și pe Mamon, nu-l poți stăni deodată; iubind pe unul, — îl urăști pe celalalt... Ei, mandatarii Celui de sus, nu pierd din vedere

răspunderea pentru cele ce li s'au încredințat. Ei toți știu că au să poarte crucea, insignul jertfei de sine pentru pământeni, și au să poarte coroana de spini, răsplata muncii — dela pământeni...

Să-l cercetez dar pe colegi.

Unii sunt la locul lor, însă, ni se pare, paralizați în cântă de procedeele ce li se aplică; încâtușați de inconveniente făcute — prin anumite dispozițiuni — de însuși cei dela putere... Alții — încărcăți de grijile „afacerilor” — Toate forțele și-le adună unii, pentru a mișcă „pietrele” ce-ar putea nimici pe vrăjmași (colegi). — Alții cu angajament la volanul mașinelor politice, punând sub roate pe drumetii cari vreau să se folosească de propriile lor picioare... Acești agenți și curțizani ai politicii, cu afecțiune pătimășă pentru nobila lor dama, pot să-i zic: Pompadour, — nu văd altele, numai pe ea, pe Marchiza lor... Nu văd că „activitatea lor,” odată, poate (Doamne, ferește-nel) în viitorul apropiat, va aduce exploziunea forțelor agitate, catastrofa subită, mai teribilă decât sguđuirea pământului!

Constatând acestea, îmi amintesc de unele fraze dintr'o operă a lui H. Sienkiewitz:

... „De 34 ani dela moartea Ceresului Stăpân, Petru (Apostolul) nu știu ce e odihna. Cutreeră lumea, răspândind lumina și când, în orașul fruntaș al lumii, clădise opera... o singură suflare a Furiei arsesse tot. Și acum lupta trebuie reluată. De o parte Nerone, Senatul, legiunile, toate strângeau ca un cerc lumea întreagă, iar laț de aceste puteri — el singur, Petru. Își zicea că nu l s'a dat lui să se măsoare cu Cezar; opera numai Crist o poate duce la sfârșit. Intoarce-te în alte cetăți, de ce mai stai în Roma? Și Petru a plecat... a părăsit copiii...”

În călătoria sa, iată i se arată strălucita, întristată figură a lui Isus, ducând crucea pe umăr. Apostolul căzu în genușchi: „Crist! Crist!” și glasul lui se înalță tăiat de hohote, plângând de bucurie...

„Quo vadis, Domine?”

Mi-ai părăsit poporul, mă duc la Roma să mă mai răstignesc odată”...

Iulian Drăgoi
inv.

Invățătorul și idealul.

Societatea omenească și cu ea și neamul nostru, trece printr'o etapă de criză sufletească, explicabilă în parte prin marea catastrofă care a fost războiul. Dar numai în parte, căci firele crizei își au multe prelungiri lor și înainte de războiu.

În special materialismul, întărit de exagerarea curentului științific, azi face ravagii. După războiu, materialismul — să-i zicem teoretic — este îngroșat de un materialism practic, datorită răsturnărilor sociale în care măsură, legea, meritul, autoritatea sunt amestecate deavala cu dezordinea, neleguirea, nulitatea, anarhia. Numai e vorba de o răsturnare pur și simplu a valorilor, ci de o adevărată anarhie a valorilor. Și în această vâlmașeală sufletească s'ar părea că materialismul a reușit să se cațare în vârful scării, iar idealismul a ajuns mai depreciaț decât cea mai depreciaț monedă. S'ar părea că un singur imbold, o singură pornire nebună împinge lumea spre căpătuială cât mai grabnică, mai puțin costisitoare și dacă se poate fără osteneală. Se înțelege că în această goană generală după căpătuială, nimic nu poate fi mai ridicol decât idealistul. Căci dacă fiecare societate își face un anumit ideal despre ceace înseamnă om, de bunăseamă, că și societatea de azi poate lua în bătae de joc pe cei ce mai îndrăznesc să-și inchipue că omul trebuie să realizeze virtuțile cardinale, rezumate în ceace se cheamă caracter. Pentru societatea de azi, la care puterea de apreciere morală s'a atrofiat, sau a ajuns la indiferentismul moral, ceace e și mai trist, a fi om înseamnă a fi șmecher, (ceace nu-i tot una cu inteligent) a „nu fi prost” a avea noroc, a ști să te învârtești. Încât locul meritului și al caracterului l-au luat învârteala și saltimbacul.

Iată pentru ce e o erezie socială a fi idealist și o îndrăzneală nemai pomenită să te pui în slujba idealului astăzi. Vremurile sunt prea practice, prea nefavorabile idealului. Și dacă ne gândim că totdeauna în trecutul omenirii idealistii au pierit în luptă, iar idealul a învins totuși, ne putem da seama cu atât mai mult de ce atâta descurajare azi din partea idealistilor! Da, și azi în epoca învârteții și căpătuielii, specia de oameni ciudați, idealistii, n'au pierit. Ba se pare că această specie se ridică tot mai dărză ca să restabilească scara valorilor răsturnată și călcată în picioare de vremurile ultra moderne. Și trebuie să recunoaștem că grosul falangei idealiste este invățătorul. El a rămas slugă credincioasă idealului chiar cu riscul de a deveni ridicol, de a fi desconsiderat și depreciaț până a fi lipsit de cele mai elementare condiții de viață. Acești eretici, invățătorii, ai crezului modern, au rămas credincioși idealului și acolo în clasele școalelor să-țesti continuă să pregătească țării o

nouă generație, cu alte apucături, alte imbolduri, cu alt suflet. Iar țării lor de visători incorigibili este știrgura răsplată în aceste vremuri de ingratitudine și de deprecieare până la faliment a valorilor morale. Și țării ar fi numai ingratitudinea, n'ar fi pu mult; dar adăugați pediciele pe care le pune societatea însăși, care vîr în invățătorii pe n'ște nebuni peia loși crezului comod și practic al țării lor noastre. Căci oricât se vor simți fețele unora, cari vorbesc de „apărălii neamului”, cari admiră apostolul care poate își dau chiar seamă de invățătorul e creatorul zilei de mâine trebuie totuși să recunoaștem cu aere răciune că în vremurile de azi ebro îndrăzneală, un curaj eroic să fii invățător, mai ales invățător apostor. De ceace poate mulți chiar dintre invățătorii, mai slab la suflet, părăveli calvarul și se fac orice, chiar minime și deputați. Căci altfel se „inmormurtează” la țară.

Să ne dăm însă bine seama de primejdie ar amenința neamul, căci i s'ar stingea visătorii! Cu toată așir reuța de succes, suces trecător, a materialismului, se știe că ceace dă omenirea mai departe este idealismul. Dacă idealistii pier în luptă cu materialistii, idealul va învinge tot. Dar ce ne-am face în ziua când de idealistii ar dezerta din slujba idealului, de dragul unei vieți mai bune și de rușinea unei opinii publice cu alte valori?

Își dau oare seama acei ce ar trebui să-și dea seama, de această tură a problemei învățămîntului nostru primar? Își dau oare seama, că idealismul este și el o floare care trebuie cultivată, tocmai fiindcă el este piata progresului omenirii? Iar dacă dau seama, pentru ce atâta indiferențism față de cei mai apriji luptători ai idealismului, cari sunt invățătorii? În ziua când invățătorul idealist fi denumit invățător meseriaș, un simplu transmitător de a. b. c., căuț du-și și ei de treburile lor, părăsind și ingrata-i meserie, în ziua aceea neamul a îmbătrănit și e aproape de agonie. Școala cu invățătorii idealistii, este ferment de întinerire a neam, e răspântie de renaștere tonală, e trezirea la viață nouă serioasă. Nu sutele de legi, nu milioane de regulamente, nu exuberanța inventii și bogății vor schimba sufletul unui neam, ci școala cu visătorii.

Dar cum o să mai viseze cineva azi când stomacul îl cheamă la realitate și când mișei și șarlatanii ajung în vârful scării? Să fim atenți! Dorim, oricine ați fi D-stră, să nu dă pară ce mai fecundă specie de regenerare națională, cari sunt invățătorii apostolii!

George Bota
fost inspector șef.

Moartea săracilor

— Ch. Baudelaire —

Pe noi, vai! numai moartea ne face să trăim,
Căci ea e scopul vieții și singura speranță
Ce, zilnic, ca un balsam, ne încântă și ne fură
Și veșnic ne îndeamnă să mergem înainte;

Prin ploae și furtună, prin viscole cumplite,
E singura lumină în zarea 'ntunecată;
E scumpa noastră casă, înscrisă'n cartea vieții,
Ce pururi ne așteaptă cu masa pregătită;

E Ingerul ce ține în mîna fermecată
Și somnul ca și harul de vise minunate;
E patul nostru veșnic mîngăietor și dulce;

E gloria divină ca și grînarul mistic;
E-averea noastră 'ntregă și patria străveche.
Și poarta care duce spre Zări necunoscute!

Al. T. Stamatiad.

Copilului meu

Copilaș cu ochi căprui și cu gură dulce,
Ingerul să te trezească, mama să te culce.

Fie-ți viața vis frumos, ca un fulg ușoară
— Să nu plîngi prea mult în zori, somnul de-o să-ți moară.

Să crești ca un trandafir botezat de soare.
Viața să nu-ți otrăvească sufletul de floare

Să fi bun ca mielul alb, iubitor de pace.
— În pământ eu voiu simți tot ce tu vei face

Dacă fapta-ți va fi bună, va ploua argint din lună.
Dacă vei greși, atunci va crăpa pe lăut'o sîrună...

— Copilaș cu ochi căprui îți spun noapte bună...
Suferința iar mă chiamă, lacrimile mi se-adună...

Emil Isac.

Invățătorul român în fața Mântuitorului.

Indestularea și fericirea în viață este născută din aspirațiile și dorințele noastre. La fericirea desăvârșită însă, omul nu poate să ajungă nicidată, calea până acolo fiind fără sfârșit. De unde urmează, că nici sbulumul, și toată frământarea omenească, nu mai are sfârșit.

Fericirea deplină în această viață rămâne pururea un ideal tocmai pentru că nesfârșitul și al dorințelor și nzuștelor omenești să înă întreagă omeneime în vecinică mișcare și lucrare, spre a realiza astfel un scop, care, pe cât se vede, este înafară de fericirea omenească.

Vecinică mișcare și lucrare omenească realizează progresul uman, care progres implică, adevărat, și armonia între oameni, însă numai ca un mijloc, spre a produce unirea și, prin această, orța. Ca alare, însăși fericirea aceea relativă, venită pe urmele armoniei și înțelegerii dintre oameni, încă e, tot numai un mijloc, în vederea progresului uman.

Dar, dacă pacea și bunăvoința dintre oameni e calea, care duce prin fericire, la progresul uman, atunci e necesar să subliniem, că cunoștința adevărului și iubirea de dreptate, sunt cele două condiții fundamentale, care fac posibilă această pace și bunăvoință. Deci cunoștința adevărului și iubirea de dreptate trebuie să pătrundă și să cuprindă tot sufletul omenească, iar cel-țel lupă pentru această necesitate omenească, face cel mai mare serviciu cauzei umane.

Realizarea păcii și armoniei între oameni prin cunoștința adevărului și iubirea de dreptate, este marea problemă umană, carea-și așteaptă deslegarea dela educația popoarelor. Iar această problemă mare și grea, nici unul dintre bărbaii lumii n'au putut-o cuprinde cu atâta pătrundere, și n'au putut-o rezolva cu atâta vigoare și succes, cași Mântuitorul nostru Iisus Hristos. El, Fiul lui D-zeu, a înțeles să se pogoare în rândurile pământenilor, numai pentru ca să propage în lume pacea și adevărul, iubirea deaproapelui, mila, precum și toate celelalte virtuți creștinești, cari aduc armonia și fericirea între oameni, iar prin aceasta, realizarea progresului uman. Cuvântul Său a răsunat în toată lumea și a avut darul, de a reforma întreagă viața omenească.

Adevărat că mântuirea lumii L-a costat pe El, Fiul lui Dumnezeu, viața. Inșă tocmai prin această jertfă de sine a arătat, că în fața marelui probleme educative, carea vizează atât de direct și covârșitor progresul uman, orice jertfă nu este prea mare. E jertfa scumpă pe altarul progresului, dela care nu se poate sustrage nimeni, dacă i-se cere. O dovadă mai mult, că omul, în urma aspirațiilor și dorințelor sale, realizează un scop, care e peste fericirea sa personală.

În zilele noastre, partea covârșitoare a opere educative este lăsată pe seama școlii peste tot, și în special, a celei primare. Astăzi nimeni nu are, în realitate, un rol atât de asemănător cu al Mântuitorului Hristos, cași învățătorul acestei școlii. În sarcina acestui învățător este dată problema, de a continua educația, prin cunoștința adevărului și iubirea de dreptate. El are datoria de a lumina mințile, spre a cunoaște adevărul, și de a infiltra în sufletele iubirea de dreptate. El are toată răspunderea pentru prelucrarea materialului uman, preparând elementul pacinic și armonios, dornic după progres.

Cât privește pe învățătorul român, acesta în trecut și-a făcut pe deplin datoria. De aceea i-s'a și rezervat un loc de frunte în societatea românească. Ținând veșnic aprinsă făclia conștiinței și mândriei naționale, el a format sufletul românesc și a preparat astfel terenul pentru marea refacere a poporului român, care refacere azi e fapt împlinit. Nimeni nu va putea contesta covârșitoarea contribuție a acestui învățător la această refacere națională. Rămâne acum de văzut, dacă învățătorul român înțelege și astăzi să-și facă datoria, prelucrând mai departe

sufletul românesc. Rămâne de văzut, dacă acest învățător pricepe, că în urma refacerii naționale a poporului român s'a schimbat ceva și în misiunea sa de dascăl, nefiind azi suficient a slutura numai mereu flamura treicoloră și a bate numai corzile entuziasmului național. Adevărata operă educativă abia acum începe. Marea problemă națională se desfășură în toată amploarea ei, și învățătorul român trebuie să o cuprindă cu toată priceperea și să se apuce cu toată vigoarea de rezolvarea ei. Pentru că în sarcina sa cade răspunderea de a prepara din poporul românesc elementul, nu numai dornic, dar și apt pentru progres, aceasta fiind prima cerință, pentru ca un popor să poată avea dreptul la viață și să-și poată asigura un loc solid și de cinste între celelalte popoare ale lumii.

Pătruns de simțul datoriei, învățătorul român trebuie să se plece în fața Mântuitorului Hristos, adâncindu-se cu cugețul la ceea ce a făcut Acela pentru mântuirea neamului omenească, și la ceea ce dănsul trebuie să facă, pentru înălțarea neamului său românesc. Cerințele de azi ale poporului român seamănă atât de mult cu cerințele de atunci ale omeneime. Lumina cunoștinței trebuie să răsără și la acest popor, linut până aci în întunec. Soarele dreptății trebuie să-și răscolească razele sale prin toate culele și tainile sufletului românesc, aducând armonia și dând acestui popor puterea de muncă și progres.

Moș Crăciun.

Cu barba și mustățile albite de vreme, cu căciula țuguită, cu fruntea sa senină, cu ochii limpezi ascunși sub marile sprâncene, purtând în spate zeghea și traista cea încărcată cu daruri, iar în mâna-i tremurândă, tolagul mântuirii, Moș Crăciun bun și blând la chip, pășeste rar, pătrunzând în fiecare casă, în fiecare colț creștinesc depe fața acestui învechit pământ.

De pretutindeni și din tot ce respiră acest aer îmbăcșit se înalță vaete, răgete, scâncete, în chip de rugăciuni, chemându-te și cerând — fiecare pentru el, — ajutorul tău, Moș Crăciun. Te roagă uliul să-i scoți în cale prada grasă, lupul cel flămând își cere o turmă întreagă de oi, iepurii, plâng și te roagă să-l ascunzi din calea vânătorului, musca, s'o ferești dinaintea pasării, căinele pentru o coajă de pâine bună, să-l scapi de sub povara greutateilor.

Impăratul, încă îngenunchiază și te roagă să-i păstrezi mult timp sceptrul în mână servul te roagă să-l scapi de sub ioviturile și muștrările stăpânului, bogatul, lăfăindu-se la masa încărcată, cu pântecul umflat ca o tobă cu barba unsă de grăsime care s'a prelins neîncăpând în gura-i lacomă îndesată de cele zece ghiare în chip de degete, își cere să-i îmulțești zilele, să-i sporești și vinul în butoaie și porcii grași în cocină și grăul în hambar.

Cel suferind, plângând. Te roagă să-i curmi aceste zile negre, cel sărac, cu ochii sticloși infundați în orbite, cu fața palidă, cu mâinile și picioarele srgăroase ascunse sub niște sdrênțe. Te roagă să te înduri cu ceva care să-l potolească revoltătoarea-i foame, c'o haină care să-i oprească dinții de a mai clăntăni în gură, cu 'n loc de adăpost că n'are!

Toți te rugăm, toți îți cerem — fiecare pentru el — și toți ne bucurăm că ai venit sperând în ajutorul tău.

Dar nu ne ascultă: fâgăduiește-ne un ce înțeles de noi, spune-ne numai atât „Cel ce se bucură acum se va întrista, iar cel ce se întristează se va bucura“.

Lasă-ne să ne sbatem, să prisăim mai departe mocirla acestui pământ din care nu ne putem ridica.

Ia-ți tolagul și du-Te dar nu ne părăsi.

Mai vino și la anul, Moș Crăciun. Alex. Burticală.

În fața Mântuitorului, învățătorul român trebuie să se cugele cu adâncă evlavie și cucernicie la jertfa scumpă, pe care a adus-o Fiul lui D-zeu pentru mântuirea neamului omenească, față de care, ce poate însemna toată jertfa, ce ar aduce-o acest învățător, pentru luminarea și înălțarea neamului său.

În fața Mântuitorului, învățătorul român trebuie să-și facă cu smerenie bilanțul activității sale, spre a constata spiritul de jertfă și a cunoaște rezultatul, în raport cu așteptările și cerințele neamului. Desbrăcat de ori ce egoism, și de orice patimă și slăbiciune omenească, trebuie să fie judecătorul drept și luminat al faptelor sale, spre a ști cu precizie ce are de îndreptat și adăuga la acelea.

În fața Mântuitorului, cu calmul recerut, dar în același timp cu vigoarea ce i-o dă inspirația divină a faptelor Fiului lui D-zeu, care s'a jertfit pe sine pentru mântuirea lumii, învățătorul român trebuie să-și calculeze planul de muncă în viitor, luând holărarea firmă și făcând vot, că își va pune sufletul pentru luminarea și ridicarea neamului său românesc.

Da, în fața Mântuitorului, învățătorul român trebuie să aducă această închinăciune și să facă acest vot, dela împlinirea căruia depinde nu numai viitorul și trăinicia neamului, ci și vaza și prestigiul său personal, cucerindu-și astfel dreptul la locul de cinste, spre care mereu se îndreaptă aspirațiile și dorințele sale.

P. Dirlea
revizor școlar.

Iubirea de-aproapelui.

Câtă înțelepciune, ce adâncă pătrundere în esența destinului omenească „Să iubești pe de-aproapele tău, ca pe tine însuși!“

Mulți luminați ai lumii iau născut, a fixă scopul și respective menirea omului pe pământ. Nici unul însă atât de simplu, atât de explicat, ca Mântuitorul lumii!

Armonia produce indestularea și mulțumirea. Și unde aceste calități și-au luat locul, fericirea le însoțește. Muzica ne impresionează plăcut. Ne înalță sufletul chiar și în sfere de fericire. Toate acestea în urma acordului, armoniei, ce există între tonuri. Contrariul produce nemulțumirea, displăcere.

Conceptia iubirii de-aproapelui, aplicată în practica vieții, îndreaptă calea spre armonie, ca scop al omului pe pământ, care aduce binele și fericirea, pe care o caută omeneime. În consecință, tendința individului, în acțiunile sale, trebuie îndreptată, spre realizarea acestui scop.

Școala, având chemarea, de a conduce pe indivizi la bine, la fericire prin acțiunea ei, nu poate pierde din vedere nici un moment născută de a stabili armonia în societatea omenească. Durere însă, că în privința acesteia școala de azi lasă mult de dorit!

Nu instrucțiunea e scopul final al școlii. Aceasta e mai mult un mijloc. Scopul final e dezvoltarea sentimentului de iubire către de-aproapele și prin acesta realizarea armoniei, căci omul instruit, dar lipsit de acest sentiment, e mai periculos ca omul fără cultură pentru că cunoștințele lui vaste îi dau posibilitatea, de a comite o mulțime de fapte mășave, criminale chiar!

Ce misiune nobilă, ce misiune măreață are școala! E destul de trist însă, că suntem foarte departe de posibilitatea realizării măcar și numai în parte al acestui nobil și măreț scop. Dar și mai dureros e, că nu se zărește nici o speranță de îndreptare de și e timpul suprem, să se facă ceva. Interesul neamului însă pretinde aceasta în mod imperios!

Iuliu Groșpreanu
senator.

Veni-va Mântuitorul?

Lumea întreagă era într'o atmosferă înfiorată de așteptare a marilor evenimente, ce instictiv le simțea că se apropie.

Și evenimentul cel mai mare ce s'a produs pe această lume, care a răscolit din temelii toate organizațiile omenești, se îndeplini prin venirea Omului-Dzeu între muritori, ca să-i învețe, lumineze și să le arate, calea dreaptă și credința cea adevărată.

Iar când se ivi — steaua sem-nul ceresc — pe firmament, cunoscură înțelepții, că celea profetite de veacuri, s'au împlinit.

Pentru a căuta pe Celce în locașul umilit al peșterii s'a născut, plecat-au cei 3 magi, ca, cu ochii proprii să vadă pe Cel de mult așteptat: pe Mântuitorul lumii.

Atotputernicii zilei și dușmanii neînpăcați ai lumii voit-au să înăbușe în orice chip lățirea vestei celei noauă și prin viclășug au căutat să pună mâinile lor sacrilege pe Noul născut, fiind de credință că Acesta le va lua puterea și mărtrea.

Planul cel diavolesc însă nu a isbit, deoarece înțelepții luând cunoștință despre cursa viclășugă ce le-a fost întinsă, pe altă cale s'a rentors în țara lor.

E Crăciunul. Sărbătorim praznicul Nașterii Mântuitorului. Câtă mișcare cât șgomot și bucurie se observă pe fețele tuturor, în deosebi a micilor nevinovați cari plini de nerăbdare, așteaptă să vadă darurile ce le aduce Moș Crăciun, dacă „sunt buni“.

Dacă privim însă în jurul nostru, ni se strânge inima de mâhnire și durere, când vedem pe de altă parte câtă sbuciumare mizerie și suferințe au de îndurat mulți semeni de ai noștri, cu mult mai număroși decât acei, cari pot să se bucure la acest mare praznic.

Și pentruce Doamne, atâta plâns și vaiet pe acest pământ, când Tu ai trimis în lume pe micul Tău Fiu, ca să scoată omeneime din păcate și rădăcine?

Nu putem învinui pe nime, deoarece adevărații vinovați suntem noi înșine, oamenii cari în orgoliul lor a mers așa de departe și să simțesc atât de puternici, că nu mai voiesc a cunoaște Atotputernicia Dzeiască, ci orbii de patimi produc în toate clasele sociale gâlceava și neînțelegera.

Iar acum când serbăm praznicul Nașterii Mântuitorului, așteptăm și noi cu înfrigurare, ca în locul urei și vrajbei ce domnă între trați, cei Chemăți să introducă pacea și mulțumirea tuturor.

Veni-va Mântuitorul?

T. Debetescu
dir. școlar.

Congresul corpului didactic ținut în zilele de 6, 7, și 8 Decembrie la București a fost o manifestare fără precedent în istoria învățământului românesc.

Au participat aproape zece mii de membri ai corpului didactic de toate gradele; din țară.

Pentru pomul de Crăciun.

De câțiva vreme, evenimentele ne tin încordată. Corpul didactic se agită, se mișcă și își cere dreptul la viață, după cum din prisosință își face datoria — își înțelege menirea. Articolele diverse ce însoțesc această mișcare și unele dintre ele sunt gustoase și pline de zeamă, ca o căisă pe deplin coaptă ne entuziasmează. Atenția însă mi-o atrage un articol ce sună: „Trebuie să facem politică”? Fără a mai intra în comentarii, declar cu toată convingerea că: „trebuie”. Este morala secolului; că: „cine nu face politică, este expus a muri de foame”. Caz tipic, este cazul dascălimilor române, care acum luptă ca niște disperăți, ași câștigă drepturi, ce de atâta amar de vreme au fost jefuite. Li s'a făgăduit, dar nu li s'a dat nimic; situație analogă cu a măgarului cu trei stăpâni. Un deceniu am fost hrăniți cu moștel și cu gogoși de tufă, numai din cauză că nu am căutat să vedem ce se ascund în dosul vorbelor. Verbe goale ne-au frapat și am mers ca niște câini credincioși, către abator. Bietul măgar, nici când li s'a luat pielea, n'a înțeles rânjetul inorțit al moralei.

Trei stăpâni pe rând i-au cerut munca, fără a căpăta cel puțin haina în schimb. „Nu i-au dat-o, fiindcă sesisera în lege, ca el să nu mănăncell”. Dacă nu i-au dat-o, nici el nu s'a învrednicit să dea din picioare — să refuze de a mai lua din loc — se se încăpăține măcar odată să n'o mai ia din loc, — lucru care ne face să vedem ce s'a întâmplat — Sărmanul „n'a făcut-o pentru a nu terfeli memoria măgarilor post-belici, ce au căutat să fie așa cum le-a orândui-o lui D-zeu — Măgari veritabili! — deși ei poate n'or fi suferit ca cel cu pricina. Încăuțat că Isus Hristos a călărit pe el până la Ierusalim, a fost în stare să îndure mizeria dela cel mai neghiobit muritor. A crezut că va fi trecut în rândul sfinților, prin suferințele lui. Ce prostie!

Povestea viefții lui, înșpanată cu morală și sfaturile ce li se dau, ar trebui s'o vază și filozofii de ocazie — precizătorii, clarii vizionari cum și moralizatorii de mahala, care sunt sigur că după predică și ei între ei își vor pune întrebare: „Cam ce soiu de animal o mai fi asta, de a putut răbda atâta și de ce mare preț trebuie să fie pielea lui, de nicidupă moarte nu i-au cruțat-o. Năvii se vor grăbi să fure o bucată din faimoasa piele înbăisămată de loviturii soartei, ca prin puterea magică a amulețului Sfinții părinți al zilei, propovăduind virtute — precepte de morală — reguli de conduită socială, cum și de branșă, arătând căile drepte de urmat, ca apoi pe cele piezișe să se plimbe ei nestângeniți și cu fruntea senină. Aceasta este adevărata față

a secolului. Cel mai cărpit om recomandă apostolatul, fără să se gândească că cu adevărat desinteresat, Isus Hristos n'a avut decât 12 apostoli. Și în două mil de ani nimeni nu s'a învrednicit de acest apostolat, decât după ce a fost pus la adăpost de neajunsurile zilei. Din dosul paravanului ranced, pledează fără a ne învrednici să privim în casa sufletului lor. Te lovește scârba și indignarea, când vezi cu câtă dexteritate se suge vîlaga din timpurile unor oameni bătuți de D-zeu și cărora mizeria le-a răpit până și graiul. Își face impresia unui complot extrem de vast, felul după cum este tratată beata dascălime din cuprinsul țării. Câtă o smerenie în domeniul misiunilor, este necesară din când în când. De felul cum este tratată dascălimea română, depinde în primul rând educația maselor și pe observații proprii, sunt îndreptățiți a spune, cu toată sinceritatea de om sărac și de bine, că tot corpul didactic, împreună cu școala cu tot, pute pe dinafară, dar mai vârtos pe din lăuntru. A început să iatre în putrefacție. Viermii se apropie de organul central. Un tratament serios, este necesar, și acest tratament, numai noi ni-l putem stabili. Diagnosticul este clar. Să ni se răspândească muncal

Proptim picioarele în prag și cîntul sbirilor în zadar se mai agită deasupra capului, căci nu ne mai impresionează fie sub orice formă va fi el. Codrul își mișcă coama.

O lume ce are dreptul la viață, nu mai poate fi calmată. Ultimul nod este prea mare ca să mai poată luneca pe gât. Suferința noastră, ne-a impresionat prea mult în mlaștia în care ne-am transformat, nu se mai pot semăna virtuți. Sentimentalii caraghioși ce nu văd mântuitoria neamului, de cât prin cât mai multă lumină și cultură să la aminte că, cel chemați a înfăptui așculpă pe tot ce se numește exces de munsă până nu vor fi retribuiți omește. Răspolata muncii, este singura ce ne va duce la realitate în primul rând. După aceea, vom mai vedea.

Cel chemați a aprecia, cunosc bine lucrul acesta, însă le este ruș ne să-și spună cuvântul, — să ne privească în față. Este destul de trist, că privind lucrurile drept în față, nu ne convingem de adevăr, lăsă du-ne minți pe noi înșine. Minciuna s'a sălășluit în noi și prin asta credem că am salvat aparențele. Ei bine, acest alarmant procedeu n'o să dureze la infinit. Trebuie gătit. Ce? numai noi avem obligații către țară? Numai noi să fim sacrificați? Nu este îndeajuns că timp de 10 ani tragem în jog ca niște dobitoace de rând, fără a ne revendica drepturi ce până și cei miopli le recunosc, dar nu voiesc să le acorde?

Este vreun punct de lege care spune: „muncește flămând, gol, desputat de drepturi, în schimb înfășurat de datorii ca o mireasă de gătelile de nuntă? Nutrești iluzii, te leagă pe aspreț i ce cândva se vor împlini, dorește ciasul suprem ca o fecloară ziua nunții, te culcă cu iluzii, ca să te poți scula decepționat, răbdă ca un dobitoc cât și se pune în spinare, ca în schimb să fii laudat: că ești un om cu conștiință. Că așa trebuie să fie, că așa dictează conștiința de om... să'nghiiți și să tacii! Să nu mi se obiecteze că conștiința trebuie să ne conducă în viață, în toate acțiunile noastre. În materie de conștiință reală, palpabilă, nu seacă, lipsită de viață, scrise, sunt foarte pesimist. Conștiința morală, mai ales acum, e cea mai elementară marfă, cea mai demodată română.

Toți cei căpătuți din mila Domnului din marea îngăduință a oamenilor și fluera zilnic pe coarda subire, ca să pară mai sentimentali, cupletul morală. Morala este simplă, ea fuge de belșug! Nu cei ce vorbesc de ea o cunosc, ci numai învață pe de rost, o îmbracă în tinuta de gală, o umflă și astfel o prezintă celor flămânzi, celor umili, și tînd că doar ei sunt auditorul lipsit de pretenții. Cei ce vorbesc în numele moralei, își infundă urechile, ca pentru ei să n'audă. Pe noi, foamea, ne împinge mai departe de limitele conștiinței, n'avem timp, când conștiința ne este întunecată de foame!

Trupul desputat de cele lumesti, lăncezește, sufletul sfoagește, prinde mușch, și în așa hal să fici educație? Nu mai înțeleg nimic! Zece mil de bătuți de vitregie soartei, au participat la congresul din București și alte mil au pribegit pela alte congrese, numai să li se dea ceace, cel mai elementar bun simț recunoaște.

Statul se zice că a încheiat un contract cu Franța, prin care învoeste oamenilor lucru. Este un soare nou la orizont pentru noi învățătorii. Este singurul refugiu prin care putem scăpa de mizerie. Să ni se deschidă granițele, și voi fi mai mulțumiți ca cu ghebosul de adaos ce ni se pune la salariu. Prin ei ne mai lungeste agonia. Încă odată se mai fac eforturi pentru a salva aparențele, ca apoi să ne mai ducă un deceniu de nas. Suntem prea sătui ca să mai putem fi înșelați.

Strângeți rîndurile fraților în fața unei insulte așa de grave, pentru a riposta cum se cuvine. Este o palmă mai de efect, mărirea salariului așa cum cred ei, decât cea din trecut. De se va căuta să ne intimideze cu forța mai bine ne vom consolida și nu vom ceda. Politică dela Lupeni, nu vor îndrăzni s'o îndrepteze și contra noastră; iar de o vor facea, va fi înspre cinstea lor. Faceți politică, de samsar, de agent electoral, indiferent de ori ce ar fi. Strigați, strângeți cu ușa, treceți peste tot ce este vorbă goală; mo-

mentul este cât se poate de potrivit. A trecut peste pahar! Poate se va alarma streinii, și de rușinea lumii, se va da ce este al nostru.

Țara nu este săracă, administrația este neghioabă.

Cu streinii și paraziiți ce și fac tuții fără muncă, țara este darnic prea darnică încă. Cum va fi atunci, sgarărită cu adevărații ei fil, ce și de sufler din sufletul lor, numai ca a împraștie ignoranța, ce cu atâta succes este exploatăată de sumedenie de necăpătuți! Țara nu vrea prin distregerea noastră, să-și sape la temelie. Ea nu vrea pielea celor ce numește cu cinste, ci numai cel vremelnic cu nunați cu ea. Procentele de 30%, ai învățătorimii reușită la examenele de înaintare, vorbște mult pentru că vrea să înțeleagă. Totul de mântuială! Nimic serios! La ce bun să muncești când munca îți este luată'n bătaie de joc? Consecințele se simt grav în școală, însă nimeni nu vrea să le semnaleze, de rușne. Progresele secolului în domeniul pedagogiei, în practica școlară, sunt inexistente pentru învățătorimea română. Teoria se menține la înălțime, deși tot necunoscută, și să mai fim odată sinceri, asta din cauză că constituit o nouă sursă de venituri. Săracul tot clustit vrea să-și câștige existența.

Am scris fiind convins, că clipele de libertate în ajunul cărora ne găsim ne va face să cogrăm mai serios la a noastră situație. Atitudine energică se cere să luăm, până ce totul este pus în mișcare. D-l Toni, președintele asociației generale, este un om de inimă și plin de energie. Trebuie să se dea concursul, până mai e timp. Scrieți, organizați întruniri asociaționale județene să se miște mai cu viață, căci altfel din nou pierdem partida. Limbile ascuțite să-și schimbe direcția, renunțând pentru un moment la frecșurile personale.

Să începem a ne desmorți membrele căci altfel nu ne putem salva tagma. Nu neglijăți nici politica cea atât de mult făcătoare de minuni. Dați la o parte scrupulele un moment numai și cu Dumnezeu înainte.

Gh. Bărbuceanu

NOTA RED.: Am dat la iveală articolul de față ca să vadă și să înțeleagă „cel chemați” starea deplorabilă în care se svărolește învățătorii din România liberă. Sunt cuvinte smu se dint'o în mă sângerândă ca un strigăt de alarmă către cei ce ani de zile au nesocotit munca noastră aruncându-ne doar farămituri dela mese e lor bogate.

Din cauza marelui număr de candidați la seminarile pedagogice, ministerul Instrucțiunii face cunoscut că certificatele de practică pedagogică ale candidaților la examenele de capacitate din 1930, vor putea fi depuse cu 15 zile înainte de începerea examenului la specialitatea respectivă.

De vorbă cu învățătorii.

În biroul meu — martor de aproape un sfert de veac de muncă în serviciul școlar și cultural al eparhiei Aradului — găsesc un simpatic bilețel, dela mână redactorului „Gazetei Învățătorilor”, d. Ion Jelecuteanu.

Invitația de a scrie ceva pentru gazetă, îmi trezește în suflet amintiri, duioase pentru *tragicul* lor și remarcabile pentru *frumosul* moral al unor vremuri de sbucium, pe cari le-am trăit și eu, alături de aceia pentru cari scriu aceste șire.

... Și astfel, gândul meu se îndreaptă către o vreme, când — din parte-mi jertfind o carieră teologică — am fost așezat de mai marii eparhiei în serviciu școlar-administrativ, alături de cei patru sule de învățători ai școlii noastre primare confesionale, de acum 24 ani. Grele vremuri mai erau acelea!

Ele au început cu ordonanțele ministrului Lukács György care, la 1905, voia să introducă — și n'a reușit — limba maghiară în școlile noastre populare.

Acestui asalt i-au urmat vântoasele, dela 1907 și 1913, ale legilor conșilor Apponyi și Zichy, cari au gătit în mod formal școala românească și pe învățătorii ei.

Stările isvorâte din aceste legi, n'au fost mai suportabile nici pentru aparatul nostru administrativ-bisericesc.

Dar tot greul și amarul culmină în suferințele și'n maltratajul, pe cari le îndurau învățătorii și cultura românească, jînuții locului prin drasticele și silnicele legiuri ungurești.

Despre învățătorii de atunci s'ar putea spune: N-a avut neamul românesc în zilele de prigonire din aceea vreme, pe nimeni cari să fi suferit mai mult pentru cauza românească. O spun fără teamă de a fi exagerat: *intreagă tașma învățătoarească purtă coroana martiriului național, în mai mare măsură decât ori care altă stare socială din rîndurile poporului român, de sub stăpânirea ungurească din aceea vreme.*

Am dreptul și datoria chiar, să spun acestea, în prejul unei cariere ce am jertfit pentru noua chemare ce mi-s'a dat, și de pe urma muncii de condeiu purtat în vreme de zi și uneori de noapte, pentru a umplea paginile cărții ponoaselor școlii românești și ale dascălilor ei.

Dar nu e meritul meu, ci al Bisericii, care își făcea un titlu de glorie, culturală și politică, să aibă o școală

a sa; și e meritul și al ortodocșilor culturali de ieri, ai acestei Biserici.

Și-acum, în ceasul izbânzilor naționale, care ni este soarta?

Eu, sunt tot unde-am fost acum 24 de ani: cu o carieră frântă, ce n'am putut-o urmă în direcția dorită de tinerețea mea, și în care mă chemau studiile și pornirile mele. Iar voi tovarășii de muncă de odinioară, întrând în Cănaanul așteptărilor politice ale Neamului, ați ajuns la libertatea dorită. V-ați refăcut aripile frânte. V-ați reluat avântul de odinioară. Bucurați-Vă de reinvierea Neamului, căci voi ați suferit cu prisosință pentru cauza lui dreaptă.

Dar în bucuria Voastră și mai ales în nouile Voastre avânturi spre lumină, să nu uitați de Maica-Biserică, aceea care în trecut, neconțenit s'a desbrăcat pe sine și altarele sale, pentru a ține instituția școlii, confesionale cu numele, dar *românească mai presus de toate*. Nu uitați de Ea și de rosturile Ei, mai ales nu uitați aceia cari, la vremea sa, ați fost ridicați din umbra satelor, din dospeala sănătoasă a țărânului român, pentru a Vi-se da o existență culturală, o misiune și o pâine în rîndurile intelectualilor români. Nu uitați — și s'o învețe dela voi și ceilalți mai tînări, cari n'au trecut ca Voi, prin școala obidei dela dușman — că, mai ales în zilele noastre supraincercate cu păcate, *opera de moralizare și de*

educație religioasă-morală a masei lor populare, care e chemată să încununeze străduințele voastre din școlile, *este pârghia de salvarea existenței noastre, ca neam, din viitor.*

În numele cui vă grăesc aceste cuvinte de îndemn?

În numele misiunii Voastre, care nu se poate mărgini la pure chestiuni de pedagogie ori la saturația intelectuală a elevilor. Voștri cu cunoștinți, cari n'ajung să mobilizeze simțirea și să trezească impulsii pentru o viață mai curată și mai bună.

Vă grăesc în numele *Bisericii noastre*, care, în trecut, nădejdiile sale de refacere morală a poporului nostru și-le-a legat în foarte mare măsură tocmai de misiunea și de răvna Voastră; — și vedeți, problema morală și a moralizării, în loc de a fi deslegată, a devenit azi și mai deschisă, și mai acută...

Vă grăesc în numele Bisericii, care, dacă în aceste părți a existat și ca o forță politică-națională, organizată în forme Duhovnicești, a trăit și prin munca Voastră pe care *Vi-o cere și pe mai departe*, — nu pentru Sine, ci pentru binele public, pentru viitorul obștesc, pe care noi, bisericani, avem de a-l slugi întâi de toate prin cele duhovnicești, dar în strânsă legătură cu cele culturale, iar Voi prin mijloace culturale, dar deapururi sprijinindu-Vă pe ideea religioasă-morală.

A fost odată!..

de Dr. T. BOTIȘ

Cultura poporului român din Ardeal e în mare parte opera bisericii sale naționale și a școlii sale confesionale. Istoria va ști să aprecieze la timpul său cu dreptate și imparțialitate importanța și rolul covârșitor și mântuitor ce l-a avut învățământul confesional în viața culturală a neamului nostru.

În luptele grele și îndelungate pentru conservarea ființei noastre etnice, a legii și limbii noastre românești, biserica și școala ei ne-au ocrotit, cultivat și întărit sufletul, primejdii în existența și manifestările lui genuine.

Umilitul preot și modestul dascăl confesional, eșii din popor, trăind și mușcând pentru popor și avându-și resursele chinului lor tralu în condițiile, ce le putea crea starea materială și culturală din satele noastre, se indentificau pe deplin cu sufletul poporului, cu necesitățile și aspirațiile lui.

Vremurile în mersul lor vertiginos au înlăturat de pe arenă tipul preotului nostru istoric și figura de mucenic a dascălului nostru confesional. Învățătorul confesional român din Ardeal e azi „statificat pe loc” și școala lui emancipată de sub autoritatea bisericească; și ca opera de etatizare să fie completă, o mare parte a preoției se luptă și insistă în congrese, adunări și ziariști pentru funcționarizarea (statificarea) și a misiunii preoției, cu salarii și pensii dela stat.

Preot și învățător, ce-și încadrează ideala lor misiune în mecanismul funcționării, lată tipul în formațiunea a viitorilor muncitori în ogrorul credinței și al culturii noastre românești!

Frumoasa și nebiruita oaste de odinioară a învățătorimel, noastre confesionale se rărește din zi în zi. Câteva figuri venerabile din vechea elită mai rezistă eroic, muncind cu zelul și abnegația, ce-li-o inspiră frumuseța tradițiilor din trecut, valorilor, crizei și debandadei în care se sbate învățământul nostru pe toată linia. Generația tineră, ce le ia locul, aparține suflului unei lumi cu alte concepții, cu altă conștiință. Nouii învățători sunt produsul unei școli ultrarationaliste, crelată și inspirată de ideologia unilaterală, ce ridică un zid irațional și inutil între credință și știință, între realism și idealism și proclamă absoluta valoare a științei, bazate numai pe rațiune și realitate, empirică și capacitatea ei de a feri și mântui pe om.

Precum în alte domenii ale vieții noastre publice așa și în legiunile noastre școlare imităm și copiam apusul, la executivă însă ne izbim de imposibilitatea adaptării și aplicării lor la stările noastre specifice. Învățământul nostru după războiu își

face impresia unei improvizații, a unor experimentări, ce încheie cu enorme deficite bilanțul nostru cultural.

La frații noștri dincolo de Carpați nici când nu au fost conflicte, cari se trezească în opinia publică ideea și necesitatea de a separa biserica de stat. Ambele aceste instituții, ce condpionează existența noastră ca neam, evoluția noastră istorică le-a contopit într'un dualism capabil de strânsă și armonioasă colaborare, de un razim și sprijin reciproc pe toate terenele vieții noastre publice. Clericalism, cu pretenții și tendințe de a îndruma și stăpâni viața de stat, la noi n'a existat, nici nu va exista.

Evoluând până la stabilirea firească a acestui raport fericit dintre biserică și stat, este oare nevoie, e oare oportunitate a înlăturării bisericii de pe arena de culturalizare prin școală a maselor noastre populare? Reclamă oare interesele noastre de stat b-gateizarea, mâne poate chiar eliminarea, învățământului religios din școlile noastre primare, secundare și profesionale? Nu indică oare tradițiile noastre culturale o organizație școlară, un învățământ mai corespunzător sufletului nostru?

Învățător confesional! Te urmăresc cu admirație pe cărarea ta spinoasă de apostol al abecedarului. Te văd ca elev sfincios pe băncile școlii primare din sātuțul tău, cum atragi asupra ta la examenul de fine de atenție a protopopului tractual, care, după ce s'a înțeles cu părinții tăi, intervine la episcopie, ca să îți permit gratuit în binecuvântata noastră preparandie confesională. În „alumneu” măncal odată pe zi, în schimb primeau o bogată hrană sufletească la masa spirituală a neîntrecuților tăi dascăli, lipsiți și ei de bucuriile materiale ale acestei vieți.

Terminând cursurile cu diplomă, ce purta și pecetea temutului „inspector regesc de școli”, îți câștigai dreptul la un post de învățător confesional. Izbuteai să învingi și greutatea și neplăcerile alegerii pe bază de concurs și aprobat de superioritatea confesională îți vedeați visul împlinit. Aveai școală, catedră și un vast câmp de activitate. Deși duceai un trai chinuit, muncea cu suflet senin, stăpânit de idealul unui neam asuprit, dar dominic de lumina culturii naționale și creștine, din care libertate națională avea să răsără. Deși nu stăteau „cu vreme și fără vreme” la spatele tale numeroasa ceată de revizori, inspectori și parainspectori și nu lăscăleai sumedenia de procese verbale, raporturi mai multe biruinți culturale și aveai o mai bogată mulțumire sufletească, ca urmașii tăi de azi. Exa-

menele ce le dădea cu școlarii tăi la finea anului, în prezența protopopului și a „comisarului consistorial”, erau adevărate sărbători naționale și bisericești. Lacrămile de bucurie ale părinților erau răsplătite muncii tale. În vacanțe mândria și conștiința ta profesională, sentimentul de solidaritate cu colegii tăi se întărea și înălța la impunătoarele adunări generale ale falniciei și rodniciei tale Reuniuni.

Activitatea estreașcolară, ofenziva ta culturală, nu se mărginea la părazi și fasturi poruncite și trecătoare, ci în străduința permanentă de a cultiva cea mai puternică realitate a sufletului nostru: credința și legea noastră românească, înființând reuniuni de cântări și coruri cu școlari și adulți spre mărirea lui Dumnezeu, conservarea și înăl-

țarea neamului. Tu ai la activul tău neîntrecutele noastre coruri bănățene, cari ne-au ridicat și mângâiat în vremuri de urgie și suferință și cu cari ne-am mândrit și'n zile de biruință.

Tu ai fost preot la modesta ta catedră și cântând dimpreună cu ucenicii tăi în stratele bisericuțelor noastre ai slugit lui Hristos, alături de preotul tău, cu care împreună ai crescut pe băncile „institului pedagogoteologic”.

Tu ai fost un membru activ, un factor important și indispensabil în toate manifestările noastre de ordin bisericesc, cultural, politic și economic și fără de tine nimic nu s'a făcut din ce s'a făcut.

A fost odată!

PRIBEAGUL.

Moto: Qui tollis peccata mundi, miserere nobis magisteri!..

E spre seară! Soarele din cetatea lui eternă, trimite ultimele zămele pă-mântului, locașul nedreptăților de veci! Crizanțele, simbolul toamnelor perfide, își, scutură petelele și mor; iar gându-mi, scânteie divină în veci ne-njeleasă, sidând timp și spațiu și tot ce-i stă'n cale, pornește pribeag... O lacrimă amară eșită dintre gene, se rostogolește pe fața-mi trudită de gânduri rebele! În minte mi-apare un spectru, o umbră!..

Eră o zi tristă de Noembrie, din anul acesta, cu ploae mărunță și rece. La stația tranvaiului, câțiva călători, posomorâți ca vremea și impacienți, așteptau sosirea tranvaiului!..

„Îl vezi?.. Îmi șopti la ureche cineva!.. E el, învățătorul care a dormit azi noapte, trudit, înclin pe-o bancă, în primăria rece!” L'am primit umil și'n acel moment am simțit că'n adâncul sufletului meu, vibrează adânc o coardă a durerii!.. El, cu ploapele obosite, lăsate în jos, voind par'că intenționat să acopere ferestrele sufletului său, în haine subțiri, rupele pe la subsuori cu'n băț subțire în mână, toag al pribegiei!.. tremurând de frig, șoptește unui tânăr țaran de lângă el:

— „Nu, pot cerși, dac'aș fi cerșetor de meserie, ar fi altceva!.. Mă mulțumesc c'o vorbă bună care să-mi mângâie sufletul și să mă încurajez!”.. Vorbea atât de melodos căci am crezut că-și ținea ochii închiși pe jumătate, pentru a-și ascunde durerea din ei!.. dar, îstă-i povestea: Eră orb de amândoi ochii, însă nu de tot. Putea distinge ce-i înaintea lui, mai mult mulțumită aceluși simț tactil, cu care numai ei sunt înzestrați!.. Rămăsese așa în urma unei operații. Făcuse cursurile de specializare, pentru a putea fi învățător la o școală de orbi și după mult timp de trai în mizerie, fără să primească salariul (deși fusese titular),

ministerul se îndurase să-l numească inv. la o școală de orbi din Timișoara.

În învățătorul cu sufletul rănit de vifregiile soartei s'a deșteptat din nou dorul de muncă pentru binele altora!.. Și'n mersul fulgerător al trenului, strângând la inimă ordinul ministerial, vise trandafirii au început să se înfripească în sufletu-i naiv!.. S'a și văzut deja într'o sală călduroasă, în fața copiilor orbi, învățându-i să cunoască din tainele simțului tactil!.. dar, trenul ajunge în Timișoara. Pe stratele orașului cosmopolit, „decepția urâtă foc, vindea iluzii de noroc!”..

La inspectoratul din Timișoara i se spune că nu există în acel oraș, o asfiet de școală. Biet fatalist! În clipa nașterii tale, o fi pierit vre-o stea, o fi hăulit-o pusliu vreun câine, sau domni de la minister își fac de cap!..

„Și învățătorul din Făgăraș, legendelor noastre, își începe calvarul!..

„Fără nici un ban în buzunar, pornește pe jos spre Arad, doar îi va da revizorul vre-un ajutor, să poată plăti trenul până la Făgăraș, dar aici ca și dincolo, n'au fost prevăzute în buget asemenea fonduri!.. Și astfel, prin ploae și vânt, cu ghetete rupte, ud până la piele, sosește gemând în comuna Păuliș!.. Dar primăria, nu i-a dat, nici un ajutor, fiindcă nici școala nu i-a dat, școala în care și-a jertfit frumoșii ani ai tinereții!.. S'au găsit doi tineri inimoși, cari i-au cumpărat pe datorie de 45 lei merinde. S'a găsit un negustor român „Wolf”, care i-a dat o pereche de ghete și una de corăpi, pentru a schimba pe ale lui, cari erau demne, nu de plâns, ci de a se odihni într'un muzeu. „Și i-a mai dat negustorul, slăvit să fie, i-a mai dat 16 lei, ca să-și poată plăti tranvaiul, până'n Lipova — unde a fost sfătuit să cerșească ajutorul „unui domn mare” ..Și-a sosit tran-

(Continuare în pag. 6)

Care tovărășie poate să fie mai binecuvântată de Dumnezeu cu folos obștesc, decât aceasta tradițională și încercată legătura dintre Biserică și Școala românească?..

Biserica ortodoxă română din ținutul acesta, al Aradului și al Banatului, își are un special titlu de glorie în această privință, lălu ce poate fi pomenit aci. Alături de o școală normală — vechia „preparandie”, mama atător preoți și dascăli de odinioară și de până azi — cu profesorii ei, pe cari până azi cu drept cuvânt îi apoteozăm, — în acest ținut s'a remarcat următorul fenomen cultural, aș putea zice: chiar singular în viața Românilor ardeleni și ungureni.

Dela 1848 încoaci, când Biserica românească ortodoxă, descălușată din legăturile ierarhice cu sârbii, a ajuns să se reorganizeze „democratic” și să-și poarte grije mai deaproape de soarta școlii sale, — cea dintâi și cea mai de seamă înfirișare a organizației școlare a dat-o Aradul. Înaintașul meu mare, regretatul referent școlar Dr. Gheorghe Popa, a fost acela care a întocmit primul Regulament pentru organizarea învățământului popular în mitropolia Ardealului. Dânsul a reușit să-l pună în practică, mai întâi, în eparhia Aradului, și după

aceea l-a susținut în Congresul național-bisericesc dela Sibiu, care l-a generalizat apoi. Acesta a fost cadrul de activitate, pe care înaintașii Voștri l-au umplut — și după ei, Voi — prin muncă dezinteresată, mai la urmă prin martiriul anilor de urgie 1907—18.

V'ați putea rumpe cu desăvârșire de această tradiție și de această aureolă a Voastră? Nu aș îndrăzni s'o cred vr'odată!

Nu. Pentruce? Pentru două motive. Întâi: Dacă hotarele României au fost trase așa de adânc — în aceste ținuturi — în corpul Ungariei de ieri, meritul în mare parte este al Bisericii ortodoxe române din aceste părți, în asociere cu Voi. Că doar nu ne-am fi bizuit pe politica „culturală” a episcopiiilor unite dela Oradea și Lugoj, cari, acum 29 de ani au refuzat „acordul” ce li-l oferise episcopia ortodoxă a Aradului, de a susține școlile românești-confesionale ortodoxe ori unite, după cifra credincioșilor unuia ori a celuilalt cult — și de a exclude astfel școala primară de stat, cu limba ei ungurească!..

!) Alt caz: În cursul războiului mondial catihetul g-catholic român dela liceul de stat, unguresc, din Arad, preda învățământul religios fiilor săi duhovniceli, după manuale de religie, maghiare, tipărite la ruși! Așa-i cu șogoragul catholic!

Și-al doilea motiv, de actualitate și de viitor: Frontiera de aici a Râmâniei va rămâneă bine trasă numai până când Biserica ortodoxă și Școala românească — Voi și noi — vom munci în același front sufleteș și cultural, care a fost de mai înainte așezat și consacrat prin apostolatul muncii noastre comune, în școala mizeriilor pregătitoare de izbânzi de mai apoi!..

Iată cu ce gând curat și de românească tălmăcire am primit învitate domnului redactor al „Gazetei Învățătorilor.”

Și dacă nu prea abuzez de răbdarea celitorului aș mai adăoga ceva.

În ultimul an de robie națională (1918), srisesem o lucrare despre soarta școlii românești din acest ținut. În ea înfățișam prigonirea, de care s'au împărțit școala și învățătorii noștri în pragul și în cursul războiului mondial.

Oferisem lucrarea, spre fiarăire, mai marilor bisericești deodinioară. Dar n'au găsit pentru acest scop resursele financiare.

Vor frații învățători, ca aceasta lucrare — în care mulți din cei în viață încă se pot regăsi sine — să o și cunoască? Cred, că: da! Și dacă da, eu li-o ofer, prin coloanele „Gazetei Învățătorilor”, s'o publice și dacă redacția o vrea — s'o reproducă, în be-

neficiul ori căru școo, pe care l va designa singură redacția.

Din parte-mi, mă voi mulțumi și numai cu gândul de a ști, că nu se perde o urmă despre munca Voastră și că nici eu nu am stat cu brațele'n sin, în zilele Voastre de muncă și de strămtorări.

Dr Gh. Ciuhandu
consilier referent eparhial.

Comisia de arbitri a Asociației generale a ținut ședință în ziua de 4 Decembrie.

Chestiunea la ordinea zilei a fost: Comitetele școlare.

După o discuțiune, la care au participat d-na Maria Beiu Palade și d-nii Ap. Culea, D. V. Toni, C. Stan, N. Simionovici, P. Petrescu și At. Nacula, s'a hotărât alcătuirea unui chestionar, care se va trimite de urgență tuturor secțiunilor asociației, urmând ca, după ce se vor primi răspunsurile la chestionar, să se întocmească referatul, ce se va prezenta ministerului Instrucțiunii.

Vineri 10 Decembrie s'a ținut a două ședință la ordinea zilei fiind: Recrutare personalului de control.

Invățătorul Român.

Presa de toate nuanțele, nu altcum și opinia publică cerne din greu persoana învățătorului și îndeosebi a învățătorului român de azi. Deoparte prestațiunile învățătorului sunt apreciate cu laude până la nori, iar de altă parte aprecierile sunt nefavorabile. Nici nu poate fi altcum, deoarece logica însăși ne învață, că: aprecierea faptelor trebuie să se manifesteze în cadrul meritelor.

Așa este, și așa trebuie să fie. Toate neamurile de pe terestru în ansamblul lor, în ziua de azi așteaptă directive, ce duc la bine și fericire, numai dela școală și ca atare dela sufletul școlii, adică dela învățător.

Ca să pot evidenția mai cu succes chemarea învățătorului, voi recurge la o analogie.

Vestalele, la Romani, tinere fecioare, dinstinse în educație și moral, se dedicau cultului zeiței Vesta. Ca atari îngrijau focul sacru să nu se stingă nici odată. Prin votul de percepere rupeau contactul cu viața lumească, iar care se abătea dela legământul sfânt era îngropată de vie. Aveau vestalele o prerogativă să poată agrăția pe criminalul ce-l întâlneau, când era dus la locul de pierzare.

Mi se va zice, poate, că pentruce în cadrul tezei mele amintesc de vestale, foc sacru, învență și agrăție. Eu însă am curajul să susțin, că: Nimic în lume nu este mai sacru decât școala, unde omul se adaptează cu înțelepciune, educație și mai presus de toate, unde se inițiază în cunoașterea de D-zeu, făcându-se astfel stăpân peste atâtea isvoare de fericire, atât pentru sine, cât și pentru semenii săi.

Compar pe învățător cu vestalele, pentru că el are să îngrijască de focul, ce dă căldură și lumină sufletelor dornice de perfecțiune. Da, această analogie este foarte justă.

În timpul nu prea îndepărtat învățătorii au procedat în învățământ dupăcum se pretindea dela dânsii. Răspunsurile patfonice și verbalismul și jucau rolurile. Erau și școli în cari învățătorii aplicau metodele de așa, ca totuși să se bazeze pe judecată și aplicări practice. Acești învățători erau excepții și adevărate vestale, cari știau ținea duhul în școală prin focul sacru pururea aprins și cari dădeau școlii un aspect de templu, la care alerga mulțimea să se încălzească la adevărata flacăra binăfăcătoare.

Am putea zice, că: așa erau școlile, precum era înțeles rostul lor.

Metodele de aplicare, în învățământ, au evoluat în raport drept cu principiile pedagogice, cari principii și-au format și încontin u își formează bazele din ineseși exigențele vieții ale ome-

nimei. Spiritul de formațiune al principiilor pedagogice și al aplicării metodelor n'a fost înțeles pe deplin, ori din motive externe n'a putut fi aplicat de unanimitatea învățătorilor. De aici a rezultat, că nici învățământul n'a putut fi uniform în toate școlile, — prin urmare nici binefacerile învățării n'au putut prinde rădăcini peste tot, ci numai în puține cazuri izolate. Școala de ieri, într-o parte mare, a dat deci rezultate aparente, cari rezultate au satisfăcut mai mult de formă, decât în fond. De formă, întrucât învățământul românesc a fost alături de e neamurilor înconjurătoare și de fond, întrucât la Romani au existat și școli, ai căror învățători au lucrat în mod ideal și cari s'au nuzit de a se prezenta în toată lumina pedagogică.

Astăzi? — Poporul românesc și are țara sa bogată în toate privințele. Ca pedagogi îndrumători, pe acest popor bun, muncitor și cinstit, prin școala lui proprie trebuie să-i dăm noi directive — pentru că nu trebuie uitat nici un moment, că deși românul e autohton pe aceste meleaguri, totuși nu este chiar stăpân pe fructul muncii sale, fiind înconjurat de mulțimea indivizilor, ce-l exploatează.

Iar țara noastră de azi necesită o școală nouă, cu vederi absolut pedagogice. Principiile și metodele le avem la îndemână, — se reclamă numai apl. carea lor în mod integral.

Mecanismul va fi scos din școala nouă și va fi substituit prin o judecată clară împreună cu o voință de fier, având de scop, că tot ce se învață din natura lucrurilor, să devină folositor omului. Nu-l vom învăța pe elev numai să scrie și să citească, ci-l vom deprinde de a face compuneri practice din domeniul tuturor cunoștințelor învățate. Nu ne vom împăca numai cu mulțimea regulilor gramaticale, ci vom pretinde, ca elevii să vorbească frumos cu accent pur românesc și să scrie corect, demonstrând aceasta cu ajutorul regulilor ortografice. Vom pretinde, ca rezolvirea problemelor de matematică elevii să le facă în mod independent și pe bază de raționamente. Nu vom admite nici la un caz, ca elevii claselor superioare să nu conducă registre de contabilitate, spre care scop pe lângă fiecare școală primară se va înființa o Casă de Economii școlare, unde elevii se vor deprinde a conduce contabilitatea în mod independent, dar firește sub supravegherea învățătorilor. Aceasta o pretinde și legea școlară, ba și inesași inițiativa, ce se reclamă la introducerea elevilor în economia practică și rațională.

Pentru o mai mare convingere, că elevii aplică corect cele învățate, se

vor înființa societățile de lectură pe lângă fiecare școală primară, ai căror membrii (școlarii sub conducerea învățătorilor) vor ținea sedințe, săptămânale, în cari unii elevi vor preda părți din materiile învățate, iar alții vor face aprecierile, scoțând în relief avantajile și defectele, dovedind prin această procedură, că învățământul este logic și rațional.

Tot ca conducere de sine (sub supravegherea învățătorului), elevii prin bibliotecarul lor, vor primi cărți de citit din biblioteca școlii, purtând despre această evidență prin funcționarii societății de lectură.

Pe baza cunoștințelor însușite, elevii societății de lectură se vor instrui pentru programele de festivități, cu recitări, cântări corale, dansuri naționale etc., cu cari vor debuta cu ocaziunea serbărilor naționale și a altor festivități.

Mai presus de toate, elevii, membrii societății de lectură vor forma corul bisericesc, dirijat de un învățător. Acest cor — în Dumineci și sărbători — va da răspunsurile liturgice în sf. biserică, pentru că trebuie să se știe, că aici se manifestă mai evident sentimentele de pietate religioasă și aici se educă mai cu rezultat sentimentele morale.

Practicând în școala primară toate aceste operațiuni, învățătorul nostru a contribuit în mare parte la aplicarea școlii active, pe cari le reclamă atât de mult pedagogia modernă, fiindcă în ast mod întreg învățământul se bazează pe logică și raționament, ori mai bine zis pe înțelegere și acțiune de sine.

Cu aceste organizări, adică cu activitatea intrașcolară a învățătorului nu s'a terminat programul învățătorului conștiinț, ci aceasta muncă o va continua cu adulții, cu tineri, bătrâni, bărbați și femei. În Dumineci și sărbători, în deosebi în timpul iernii, învățătorul va aranja șezători culturale. Din bibliotecă se vor împărți celor mai mari cărți bune de citit. Învățătorul și preotul vor conferenția despre ceia ce vor crede de necesar și de cuvință.

Încă nici cu aceasta nu s'a terminat. După război s'au schimbat referințele de trai, cari sunt cu mult mai grele ca în timpul ante belic. Azi țărănul român mai ușor cade în cursulele cămătaricilor și a parvenților de tot soiul. Și dacă învățătorul și preotul nu vor căuta salvarea, ușor se demoralizează mulțimea și decade văzând cu ochii.

Salvarea? Dacă cu elevii școlii primare s'au înființat Casele de Economii școlare, prin care copiii se deprind la muncă și cruțare, se va pune întrebarea: Pentru ce nu s'ar putea continua această operă și cu țărani noștri? Se poate. Trebuie continuată marea operă de solidarizare prin înfiin-

țarea de bănci populare și tot felul de cooperative, cari să sară în ajutorul oamenilor la vreme de nevoie. Căci, prin asocierea sătenilor în cooperații sub conducerea învățătorilor și a preoților, s'ar iniția o conlucrare înțeleaptă și n'ar fi lăsați pradă tuturor bielor lacome, ca să-l exploateze. Astfel prin îngrijirea focului sacru și învățătorii întocmai ca vestalele, ar domina prerogativa de a agrăția poporul românesc de sărăcie și l'ar scoate din întunec, dându-l luminii, care luminează tuturor.

Prin școală, biserică și cooperatie vom ridica neamul nostru către perfecțiune, care o cere și Mântuitorul lumii, când zice: Fiți perfecți, precum și Tatăl vostru cel din ceruri perfect este!

Dimitrie Boariu.

(Urmare din pag. 5-a)

vaiul și-a plecat pribeagul cu ordinul în buzunar. Sărmane trubadur! Pășind spre Făgărașul ce îi se va arăta în cale ca un miraj, — căci sunt sigur că tot pe jos ai plecat, — cântăși doina pribegiei și-a viselor distruse.

Tu mi-amintești ce mi s'a întâmplat mie personal, cu acelaș minister, cu aceleași iscăliuri pe ordinul de numire: cu singura deosebire că drumul ce tu-l faci din țara lui Gelu, spre a lui Negru-Vodă, prin ploaie frig, eu l-am făcut prin țara banului Mihaiu, în crivășul erii.

Veii fi pe drum, strein și nedreptățit în țara ta, sau vei fi ajuns acasă, fii liniștit, peste câteva luni, vei primi anularea ordinului, anulare iscăliată de aceleași mâini.

Sărmane frate, tu ești simbolul durerilor noastre și al nedreptății atâtor mii de apostoli.

Ecoul suferințelor tale îl simt și acum în sufletul meu...

...Iar D-voastră, Domnilor, cari faceți cu atâta ușurință numiri la școli ce nu există, punându-ne în situația de a face plimbări de sute de km., cerșind din sat în sat o bucată de pâine, nu vă e frică că va veni ziua, ziua în care de după zeci de dealuri, vor apărea capetele învățătorilor nedreptățiți strigând în loc de dreptate: „Rebunare?!“

...Și dacă D-voastră, cei de sus nu voiți să ne auziți și să ne înțelegeți, ce ne-a mai rămas decât să zicem: „Cel ce ridică păcatele lumii, miluește-ne pe noi învățătorii.“

Virg. N. Chiuiu.

Facem un călduros apel către toți învățătorii din țară, rugându-i să răspundească și să aboneze „GAZETA INVĂȚĂTORILOR“, singurul organ săptămânal pentru apărarea intereselor noastre profesionale.

Predarea scris-cetitului în școala primară.

de D. Olariu subrevizor școlar.
(Continuare)

Pe timpul domniei voevozilor Matei Basarab și Vasile Lupu s'a reintrodus limba română în biserică și în administrație. Simțindu-se acuma nevoie de cunoașterea acestei limbi în scris și în citit, se înființară școli românești în tot cuprinsul principatelor, pe lângă parohii și mănăstiri. Îndeosebi Constantin Duca, domnul Moldovei, s'a distins în înființarea și sprijinirea școlilor primare pentru popor.

Sub stăpânirea Fanarioților, școlile românești iarăși se năruiră și ajunseră înlocuite cu cele grecești.

Nemuritorul Vasile Alexandri zugrăvește foarte plastic într'un vodevil de al său modul de predare în aceste școli, precum și greutatea bleților copilași români de ași însuși limba greacă, când scrie:

„Ce năcăz pe nime! Ah, ce supărare!
Să zic toată ziua, tot în gură mare
Tipto, toptis, tiptis, tipti,
Pipto, poptis, piptis, pipti.

Arză-l focul dascăl, cum mă năcăjește

Ca să mă învețe greco-păsărește!“ (V. Gr. Borgovan „Spicure din Istoria pedagogiei la noi — la Români“ — Gherla, 1886).

Zădarnice au fost protestele populației în contra învățării acestei limbi și zădarnice au și intervențiile Mitropolitului Iacob Stamati în contra dascălilor grecești, căci stările au rămas aceleași, iar Mitropolitul a fost intenat într'o mănăstire.

Situația școlilor de dincolo se schimbă abia după trecerea Carpaților de către nemuritorul Gheorghe Lazăr, care deschide școala sa națională dela Sf. Sava.

În urma activității sale și a discipolilor săi, limba română a fost reintegrată în toate drepturile sale naturale.

Dându-se astfel naștere curentului cultural național, se înființază școli românești pentru popor, se scriseră cărți și se scoaseră reviste și ziare în limba națională.

Românii din Transilvania fiind în stare de iobăgie, erau împedecați de asupritorii lor de a urma la vre-o școală. Cu toate acestea, nu erau puțini și de acela, cari se înfruptau din

scrisul și cititul românesc, dela preotul satului, ori dela dascălul bisericii.

Mai târziu se înființară și alți școli parohiale din cari eșiau tinerii cari urmau să se pregătească pentru tagma proției în școala centrală de pe lângă mitropolia din Alba Iulia.

Ca dovadă că au existat astfel de școli, pot să ne servească tendințele proselitice ale calvinilor, prin cărțile tipărite de ei în românește, încercare, carea nu putea avea loc, dacă nu exista între Români o bună parte, stăpâni pe știința de carte.

Românii cari au primit unirea cu biserica Romei, fură mai favorizați de soartă, întrucât li-se permise a înființa — după multe milogiri, — așezămintele culturale din Blaj, care deveni apoi centrul cultural al tuturor Românilor din Transilvania, Ungaria și Banat. Școala din Blaj scoase la suprafață oameni epocali și pe martirii cărții românești.

Pe timpul domniei lui Iosif II, Români numără până la 300 școli pentru popor. Se înființară și școlile din confiniile militare, așa numitele școli grănițarești.

După îndelungate frământări, demne

de remarcat, pe cari le-au avut Românii ortodoci, cu Sârbi, — sub a căror erarhie bisericească ajunseră pe urma diplomel domnitorului Leopold I, la anul 1691, — în cele din urmă resar ca din pământ primele prepaandii, sau școli normale pentru învățători, începând cu cea dela Arad înființată la anul 1812.

Pe urma constatării făcute de apostolii cărții românești cu privire la originea Neamului nostru, se începe purificarea limbei în direcție latinistă, mai apoi, se introduce iarăși alfabetul latin.

De acuma începând, soarta școlii primare românești este aranjată. Direcția ce li-s'a dat, precum și bazele sale de mănecare răsimate pe decul și necesitatea științei de carte, nu mai pot fi sguđuite și răsturnate nici chiar prin dispozițiile draconice apponyane, rămânând paralizate toate tentativele de abolire îndreptate în cont a ei, de către guvernele șoviniste maghiare.

Stările politice provocate de înlăptuirea idealului nostru național au pe-cetluit pentru vecie vii orul școlii românești, mai rămânând, ca oamenii angoșiți în serviciul ei, să și facă pe deplin datoria profesională și națională în acelaș timp.

(Va urmă)

Ce ne lipsește?

O virtute aleasă a neamului românesc în tot decursul timpului de urgie a fost, alipirea — cu o voință tare — de pământul, graiul și legea strămoșească.

„Țara mea are câmpii mănoase,
Dealuri înalte cu măndre flori,
Isvoare limpezi și recoroase,
Un cer albastru prea rar cu nori.“

Aceasta eră credința sufletului său, față de pământul din care s'a zămislit, iar convingerea ce o avea față de graiul strămoșesc, o mărturie cu bărbăție și cu multă mândrie prin cuvintele:

„Mult e dulce și frumoasă
Limba ce-o vorbim
Alta limbă armonioasă
Ca ea nu găsim.“

Obiceiurile în cari au trăit moșii și părinții erau evanghelia sufletului lor și se sfărâmau toate încercările viclene în fața crucii Hristosului nostru de a ne desbrăca de virtutea strămoșească, care a dat țările neamului românesc, să înfrunte toate vitregiile timpului și se supraviețuiească pe toți opresorii de pe vremuri....

„Au pierit Gepizii, Goții, Hunii și Avarii
Au pierit Cumanii, Turcii și Tătarii
Românul trăiește și nu va pieri
Pân a sa virtute-l va împodobi.“

Astăzi suntem liberi și țara e a noastră.

Toată lumea o știe, că pe întreg rotogolul pământului nu se află o alta țară mai binecuvântată de Dumnezeu, iar noi suntem nemulțumiți.

De ce?

Care e cauza răului?

De ce ne certăm și ne stășiem?

Ce ne lipsește?

Cultura?

Bine, dar azi avem biserici mai multe mai mari și mai pompoase decât cele din trecut. Avem instituții culturale și școli de toate categoriile. Literatura românească, deși în fașe, concurează cu literatura altor neamuri și popoare. Avem poeți și scriitori neîntrecuți și admirați. Știința noastră excelează în conferințele internaționale. Conducătorii noștri sunt licențiații celor mai alese facultăți din Europa. Avem un surplus de oameni pregătiți în toate domeniile.

De altcun, dacă vom face o repriză peste viața socială și dacă vom cumpeni cauzele nemulțumirilor venite zilnic în organele de publicitate vom constata, că ele sunt provocate, nu de către poporul fără carte, ci de cei ce se presupun a aparține inteligenței.

Nemulțumirile, lamentările, certele și ofenzele sunt urmări firești ale stărilor provocate de oamenii ajunși și impuși la situații de conducere.

Acolo e pricina. De acolo pornește răul. Dar suntem și noi vinovați.

Vor fi și oameni mai puțin chemați printre conducătorii destinelor noastre, cari întrează și neglija demersurile ce s'ar reclama pentru bunul mers al afacerilor și pentru îndreptarea relelor, ori pentru că prin dispoziții arbitrare promovează stările de nemulțumire, dar într-o măsură mai mare suntem vinovați, noi, cei cari răpiți de curentele sociale ne lăsăm robiți sentimentelor și intereselor particulare, în loc de rațiune, protejăm și sprijinim pe cei prinși asupra faptului dăunător bineului public și nu pe cei ce caută să saneze și să îndrepte stările păcătoase. Țăranii noștri — cu carte mai pu-

țină — parcă ar fi mai conștiincioși și mai inteligenți în privința aceasta. Ei sunt mai precauți, când e vorba de a alege între bine și rău.

Se vede că facultățile lor sufletești, de și sunt mai puțin dezvoltate, reacționează mai armonios, iar puterea care formează judecări sănătoase, adică inteligența, rezultă din acțiunea armonioasă a tuturor facultăților sufletești.

Un om închipuit halucinează. Judecățile lui sunt robite egoismului. El caută să-și satisfacă poftele sale, nu binele public. Un asemenea om poate fi toba de carte, dar nu e inteligent.

Omul inteligent e stăpân peste voința sa, rezistă tuturor ademenirilor ce-l ispitesc, pentru că, condus fiind de rațiune, prevede urmările faptelor sale. El nu săvârșește nici când lucruri jignitoare, dar nici nu se indentifică cu cel ce le înfăptuiesc.

Pentru omul inteligent este deschisă o singură cale, calea adevărului, cătră care se îndreaptă cu o voință tare.

Totalitatea însușirilor pe care le are voința, felul de a lucra a omului și a nu se abate nici când dela calea adevărului, ori ce ar trebui să îndure din cauza aceasta, se zice: *caracter moral*.

Iată ce au avut strămoșii noștri cu mai puțină cultură și ce ne lipsește nouă, celor ce ne credem a fi toba de carte.

Să nu uităm, că *caracterul moral* e scopul suprem al învățământului.

Iosif Moldovan

„Străin în țara lui“.

În adunarea generală a învățătorilor din jud. Arad între multele plângeri ce au fost rostite, a fost una a unui învățător îmbrăcat în straie militarești, care, trebuie să ne pună pe gânduri cu atât mai vârtos, că mai deunăzi se petrecu un fapt ce ne-a arătat urmele nefaste a legii fără noimă, ticluită în zile somnoroase pe băncile lucii ale Parlamentului nostru. Iată, ce pretindea bietul militar. „Să se intervină la locurile competente pentru menținerea posturilor acelor învățători chemați să-și facă stagiul ca nu în urmă să fie lăsați pe drumuri după împlinirea datoriei reclamată de lege.“ Și avea dreptate!

În momentele acele nu m'a prea interesat chestiunea pusă, azi însă, după întâmplarea unui caz ce l voi povesti mai la vale și care descoperă în toată goliciunea ei mizeria în care se svârcolesc acești tineri cari n'au altă vină decât că și-au făcut datoria către țară, nu trebuie să mai dănuiască mult timp spre rușinea și batjocura noas rai...

Într'una din zile mă trezii în casă cu un învățător cu hainele soloase și cârpite tremurând de foame și de frig cerșindu-mi milă. Rămăseși ulmit și nu știam ce să cred.

El, sârmanul cu capul plecat de rușine, începu să-mi povestească calvarul dureros al omului ce nimeni nu-l înțelege al unu „paria“ care rătăcește în neștire pela porțile închise acelor ce nu vreau să-l asculte răbdând umiliri și huiđueli pentru mizerabila bucată de pâine ce i-o cere stomacul în fiecare zil. N'avea pe nimeni! Fusese înainte învățător în Sighetul Marmarției și după împlinirea stagiului militar îl aruncară în vâltorea vieții fără bani fără haine și fără post!

Cu o bicicletă, care abia-și mai ținea roțile hodorigite începu să colinde țara în lung și'n lat, căutând un post

Prin luptă la biruință*).

* Discurs rostit la congresul corpului didactic ținut în ziua de 6 Dec. la București.

În satele noastre unde stăpânește atotputernic: analfabetismul, unde boalele rod populața neștiutoare, unde singura hrană sufletească e otrava zilelor de partid, acolo numai învățătorul își poartă și apostolatul și osânda.

N'a fost ideile și munca generoasă la care să nu se înhame și să nu tragă până la istovire. El a îndrumat talentele spre învățatură, el a fost arhanghelul care a cerut dreptate pentru țărâni și l'a înstărit prin cooperatie. El a pregătit cu sufletul lui biruința cea mare și întregirea neamului iar astăzi ca și în trecut învățătorul își înțelege rolul: el cere să i se pună statului temelia lui națională, pentru că el înțelege comandanțele superioare ale neamului.

Învățătorul acesta căruia Statul îi cere să ia ofensiva culturală, e lăsat totuși în mizerie și în loc de prețuirea muncii și rodului său, primește doar disprețul și nesocotire.

Din munca lui nu câștigă nici hrana copiilor și mai ales cartea care să-l întărească și să-l desăvârșească în misiunea lui. Statul obiăduiește pe jandarm mai mult decât pe învățător, fiindcă Statul nu are nevoie de apostoli și cultură ci de servitudine și ascultare oarbă.

Consecința va fi că nimeni nu va mai lua drumul școlii normale și școala văduvită de învățători își va înceta misiunea.

Această stare este o pată pe cinstea țării și declar solemn că cei 40 000 învățători nu vor mai tolera această rușine.

Nu vom mai tolera, ca atunci când toată lumea vrea ridicarea noastră, apostolii neamului să fie gonți din

altarele în care se dă lumina!

Nu vom mai tolera ca învățătorimea să nu abă pâinea zilnică atunci când desfrăul se răsfață pretutindeni încurajat de jaful bugetelor și imoralitatea politică.

Vom spulbera afirmația care ni se opune ori de câte ori ne cerem drepturile: și anume: „Că nu sunt bani!“

Noi știm câte rani are țara, deci nu noi vom cere noul impozite și noul sarcini. Dar ținem să spunem și noi, că munca este dezorganizată tocmai din cauza incuriei și desfrăului pornite de sus și că numai prin cultură vom pregăti și rodnică ogorul și civilizația țării, având pilda țărilor mici ca Elveția și Danemarca, care pravad miliarde pentru cultura popoarelor lor cu adevărat culte.

Da, nu sunt bani pentru școală pentru că se fură și se protejează minoritățile în detrimentul culturii neamului. Se găsește totuși milioane pentru terfelirea neamului în algeri; se găsește sute de milioane pentru parlamentul țării care în loc să lucreze spre binele neamului este o școală pentru distrugerea lui și o instituție pe cât de inutilă pe atât de dăunătoare și costisitoare.

Astăzi adresăm de aici o chemare. Întai către primul ministru al țării, care a crescut în Blajul cultural și îi cerem să salveze școala românească cu tot atât de mare în ridicarea poporului nostru.

Apelăm la ministerul școlii, comandantul nostru suprem, care trebuie să fie solidar cu noi. D sa trebuie să arate că școala se prăbușește dacă nu va fi susținută temeinic.

Ca învățător mă gândesc la ministrul învățător Ion Mihalache. Îi cerem să fie curajos și să ceară dreptate pentru colegii săi învățători.

Parlamentarii, membrii corpului didactic, să-și facă deasemeni datoria față de școala lor pe care trebuie s'o pună deasupra partidului căruia aparțin.

Chemarea noastră se îndreaptă apoi către întreaga societate românească a cărei mântuire stă numai în școală.

Și chiar dacă nu vom birui în această luptă nu ne vom ingenușchia, ci mândri de dreptatea noastră vom lupta să dărâmăm concepția nenorocită care domnește la noi în privința școlii.

Vom lupta și nu vom înceta lupta până nu vom birui, fiindcă biruința noastră va fi biruința neamului nostru, va fi cea mai mare diutre biruințele lui.

D. V. Ţoni

Președintele „Asociației unitare a învățătorilor“

milioane, dascălul român, căruia îi datorăm totul, moare de foame cerșind la porțile străine!

Ni se aprinde față de rușine și nu știm cum să mai infierăm batjocura ce ne-a ajuns!..

Și ne întrebăm.

Până când aceste? Ne doare sufletul și ne cuprinde mila de noi înștate. Dar, cui ce-i pasă că pe drumuri mor plângând sârmanii dascăli?

Cei de sus se mulțumesc să recite în gura mare la toate serbările: „Viitor de aur țara noastră are!“

Ioan Drecin

A apărut

Cetatea cu porțile închise

Parabole de Al. T. Stamatiad.

Operă premiată

de Societatea Scriitorilor Români.

Ediția II.

Editura Cultura Românească.

București, Str. Pitagora 19.

Exemplarul 35 lei.

Știm ceti?

În Nr-ii 12 și 13 ai „Gazetei Invățătorilor” atât D-l Dimitrie Popoviciu, cât și D-l Chesințanul au săvârșit câte o impietate față de Ioan Eliade Rădulescu, părintele literaturii române, ale cărui cuvinte de îmbărbătare — „Scrieți băieți ori cum, numai scrieți!” — adresate discipolilor săi, când chestia scrisului românesc era în fașă, le pusese în fruntea apelului meu adresat generației tinere a învățătorilor noastre.

Eram intrigat de un spectacol care diminuea balanța prestigiului învățătoresc, când și după trecerea unui interval de jumătate de an dela apariția acestei gazete, puteai număra pe degete pe acela dintre noi, cari scriau ceva în acest organ de publicitate profesională.

În cursul timpului auzisem nenumărate oftări după o gazetă a învățătorilor, în care să se plaseze diferite cunoștințe de specialitate, nevoile școlare, precum și revindicările corpului didactic primar. După ce vrednicia constructoare a inițiativei particulare a scos la iveală această gazetă, așteptam cu drept cuvânt o manifestare generală de puternic avânt în direcție pozitivă. Dar am rămas decepționat, căci aparția aceasta a fost un bun prilej pentru aceia, cari știu să se angajeze în serviciul unei munci serioase, dar și pentru aceia, cari au crezut timpul sosit, pentru de a-și arunca săg și mușcă în venin, cu intențiuni fratricide și a-și plasa proza plină de tendințe și subînțelegeri, fără ca să se gândească, că acestea însemnează în primul loc decapitarea lor proprie.

Dacă așa înțelegem să utilizăm coloanele acestei gazete și dacă în felul acesta se pot crește generații însuflețite pentru spinoasa, dar sublimă carieră învățătorescă, las să aprecieze conștiința celor ce au aflat de bine să devină profesioniști în materie. Eu unul însă nu mă pot împăca cu aceste vederi și tocmai aceasta neimpăcare m'a determinat să mă adresez generației tinere, îndemnând-o cu cuvintele promotorului scrisului românesc: „Scrieți băieți ori cum, numai scrieți!”, nutrind speranța, că această generație — în care am găsit multe comori sufletești, — va putea fi abătută dela spectacolul trist ce i-se prezintă, dându-i o preocupare de interes general și profesional în același timp.

Câte o săgeată mutată în venin mi-s'a destinat și mie de către D-nii Dimitrie Popoviciu și Chesințanul, când comit diversivuna: „Scrieți băieți ori cum..... poate „orice”.....”, iar acest din urmă îmi cere să mă răfuesc cu „dușmanul de veacuri: desconzderarea dascălimii în urma pregătirii insuficiente..... pentru obținerea unei ameliorări de ordin material (?) și cultural”.

Săgețile din chestie nu și-au atins ținta, într-o cât cuvintele: „Scrieți băieți ori cum, numai scrieți!” nu erau ale mele, ci acestea formau un citat din îndemnul lui Ioan Eliade Rădulescu, drept ce, le-am așezat între ghilemele; iar dacă D-l Dimitrie Popoviciu și în căva și D-l Chesințanul, află de bine a le supune cuțitului D lor de disecție, este chestie de gust, cam lipsit însă de delicateță și la tot cazul și de pietate față de acela, din a cărui moștenire ne-am împărțit și noi cel mărunțel, cari ar trebui să știm, că nu avem latitudine de a ne avânta până la sferile în care s'a putut ridica autorul lor.

Dacă acele săgeți erau îndreptate direct în contra mea, faptul constituie o contradicție a realității, ori nemărturisirea liniei dominante a unei tendințe, în cari cazuri D-l Dimitrie Popoviciu, în primul loc, se pune singur într-o ilustrare de ordin doctrinar, puțin favorabilă sub raport etic.

Nu-mi pot închipui, ca și unul și altul să fie pe picior de războiu cu stilul și ca atari, să nu înțeleagă, că pervertirea unui citat nu este admisibilă și mai cu seamă nu, pentru ca să ajungă la concluzii din cari să făurești apoi un pedestal de pe care să-ți dai direcția la un atac prin nimic justificat. Dacă dănsii totuși sunt în disensie

cu stilul și mai ales cu cetitul, compătimirile mele.

În ceea ce privește lupta pe carea mi-o cere D-l Chesințanul în contra desconsiderării dascălimii, îi pun în față coloanele acestei gazete, precum și scriul meu de 30 de ani, din cari se poate convinge, că am fost pururea între soldații cari au luptat pentru acest motivat deziderat al dascălimii.

D-l Chesințanul va înțelege, că *dușmanul nostru cel mai de temut este chiar în mijlocul nostru*. Da este totre noi și acela săpă neconținut la temella consolidării noastre profesionale. Și până când vom sălășlui în mijlocul nostru oameni cari lucrează numai pentru interesele lor proprii *materiale*, cari vorbesc și scriu pentru galerie; cari aruncă mărul discordiei între frații de aceeași suferințe; cari nu se sfiesc a învenina viața noastră socială prin terfeliri de tot felul; cari nu se năzuiesc a ridica prestigiul tagmei noastre prin colaborare armonioasă și cari nu caută posibilitățile de apropiere, ci de disonanță: *nici să nu ne gândim la ameliorarea stării noastre profesionale sub nici un raport*.

Noi avem puțința de a remedia chiar radical răul care ne bântue. Aceasta puțința este în mâinile noastre, urmează să uzăm de ea, dar e mai bine să zicem cu nemuritorul bard național:

„Hal să dăm mână cu mână,
Cel cu inimă română!

.....
Între noi să nu mai fie,
De cât flori și armonie!”

De încheiere, o mărturisire. Imi recunosc greșala, că am pus cuvintele lui Ioan Eliade Rădulescu în fruntea articolului meu din „Gazeta Invățătorilor” Nr. 11—1929, deși am făcut-o aceasta cu premeditare, urmărind un scop, care este precizat în aliniatul penultim al aceluși. Acuma sunt convins, că era mult mai consult, să fi avut posibilitatea de a pune la dispoziția unor cetitori câte un ABC-dar, iar în fruntea aceluși articol, cuvintele: *„Cetiți băieți ori cum, numai cetiți!”* do'ar.

Constituirea Asociației Unitare

În zilele de 6 și 7 Decembrie, s'a ținut, în București, adunarea generală extraordinară a delegaților tuturor asociațiilor învățătoresci din țară, pentru a se constitui Asociația unitară.

S'a votat statutul unic, care se va publica în primul număr al revistei Asociației generale, și apoi s'a ales următorul comitet: președinte, D. V. Toni; vice-președinti *Tratan Șuteu* (Ardeal) și *Leon Mrejeriu*; secretar general și casier, *V. P. Dumitrescu*; membri: *M. hail Vasiliu*, *Petre Pucheanu*, *Ilie Dobrianu*, *Gh. Popescu*, *G. Adam*, *G. Aidescu*, *I. Bobei* și *Dobre Stanciu*, din România veche; *Gav. Ațmășian*, *Virgil Pop*, *Gav. B. chiș* și *I. Bărbulescu*, din Ardeal; *Iosif N. ca*, *T. Iacobescu*, *P. Betianu* și *P. Sfică*, din Basarabia; *P. Râmnearu*, *Pavel Jumanca* și *P. Savi*, din Banat; *N. Simionovici* și *Eugen Vărzariu*, din Bucovina.

Delegația permanentă: președintele D. V. Toni și d-nii *Tratan Șuteu*, *M. Vasiliu*, *I. Nica*, *V. P. Dumitrescu* membri. Cenzori: *G. Neșțianu*, *Gr. Trelea* și *I. Coman*. Cenzori supleanți: *V. Tomagea*, *N. Grozea* și *Sever Antofiloiu*.

AL. T. STAMATIAD Pe drumul Damascului

Poeme Religioase
Operă premiată
de Ministerul Artelor
și de Academia Română.
Ediția II.
Editura Cartea Românească.
Exemplarul 40 lei.

INFORMAȚIUNI.

PREȚUL ABONAMENTULUI.
Pe un an . . . . . 160 Lei
Pe 1/2 an . . . . . 80 „
Abonament de sprijin 1000 lei

Costul abonamentului precum și toată corespondența să se trimită numai d-lui *Ioan Drecin*, inv. în *Cuvin p. Ghioroc*, administratorul gazetei noastre.

„Gazeta Invățătorilor” urează tuturor sărbători fericite!

Ministerul Instrucțiunii a luat dispoziția, ca la cursurile complimentare elevele să nu urmeze la oală cu băieții

În Jugoslavia s'a introdus noua lege a învățământului primar, care prevede școli primare elementare și școli primare superioare, fiecare dintre aceste școli având câte 4 ani de studii.

Învățământul religios este obligatoriu, el urmând a fi predat de preoții cultelor respective sau de institutori, după alegerea părinților.

Școlile minoritare sunt obligatoriu așa cum sunt prevăzute în tratatele internaționale.

Ministerul Instrucțiunii a cerut tuturor revizorilor școlare să înainteze, cel mai târziu până la 1 Ianuarie, tablourile cu posturile vacante din învățământul primar rural și urban.

Inspectoratul școlar din Timișoara este rugat ca, statele de plată ale inv. să le verifice și espedeze imediat după primirea lor dela Revizorat, ca astfel și inv. din județ să-și poată primi salariile cel mult până la 5-a fiecărei luni, după cum sună și ord. Min. de finanțe.

Societatea Femeilor Române din Șiria (jud. Arad) aranjează în seara zilei de 26 Decembrie c. (a 2-a zi de Crăciun) un mare bal, în saloanele Hotelului Central.

Logodnă. Anunțăm cu multă plăcere logodna prietenului nostru d. *Octavian Crișan*, notar comunal și fiul distinsului director școlar I. Crișan din Pâncota, cu simpatica și dragălașa dsoară *Lucia Plavu*, fiica vrednicului comerciant D. Plavu din Șiria.

Sincerile noastre felicitărilor

În ziua de 8 Dec. și-a serbat logodna d. *Miron Cosoroabă* cu dș. *Olimpia Bârlea*, ambii învățători în com. *Șimoș jud. Arad Felicitări!*

Abonații cari n'au primit vre'unul din numerii gazetei s'au și-au schimbat adresa, să anunțe despre aceasta pe administratorul nostru, ca să li-se trimită din nou.

În *Gazeta Invățătorilor* vom publica pe viitor recenzii despre cărțile și revistele cari ni se vor trimite.

Ministerul de domenii a cedat Asociației generale a învățătorilor din România, la Techirghiol, un loc de 5000 m. p. cu prețul de 5 lei m. p., pentru a se construi pe el un sanatoriu.

La școala primară de stat din Chișineu-Criș de sub direcțiunea d-lui D. Boariu funcționează o societate de lectură a tinerimii școlare, în a căror ședințe elevii se conduc de sine, relevând lecțiunile din diferite materii, cari sunt supuse aprecierilor și cari se fac tot de către elevi.

Elevii acestei școli au înființat și o Casă de Economii unde își depun banii lor cruțați, cari bani apoi la rândul lor se depun la Banca populară „Chișineu-Crișana” pentru fructificare. Atât cu școlarii, cât și cu adulții se lucrează în mod activ.

Cine ar crede că în America, țara miliardarilor în dolari, 86 la sută dintre locuitorii sunt săraci, 70 la sută nu au absolut nici o avere și că abia 3 1/2 la sută plătesc impozit pe venit.

Și apoi să nu uităm și cerșitorii și oamenii fără lucru, șomerii sunt în raport cu numărul populației mai mulți acolo, decât la noi!

Posta redacției.

D. *Istodorescu* și *Adam Billo*. Nu vă supărați dar abonamentul la *Gazeta* se face pe un jumătate an, cel puțin. Așa că suma de 80 lei am trecut-o pe numele d-lui Billo.

D. *Laita*. Vii mulțumiri. Sunteți unul dintre sprijinitorii cari poate înțelegeți mai bine.

D. *Coșa*. Abonamentul d-v este achitat până la 1 Iul. 1930. Cu mulțumiri.

D. *Iancin*. Sunteți în restanță cu plata abonamentului pe 1/2 an adică 80 Lei. Puteți însă trimite pe un an întreg. Salutați.

Dș. *Zizi*: Ne întrebați că d-șoarele pot colabora la această gazetă? Cum, nu! Încercați și scrieți, vom fi tare bucuroși că la mișcarea noastră se asociază și genul femeesc. Deci, așteptăm!

D. *V. M.* Nu știm dacă va apare. Adresați-vă d-lui Președinte.

La librăria

Concordia Gh. Munteanu

Arad, str. Eminescu No. 10.

găsiți ultimele noutăți literare și pedagogice din țară și străinătate.

CINEMA „CENTRAL”
Str. Rusu Șirianu.

Miercuri 25 Decembrie și zilele următoare.

Inceputul repr. la orele 3, 4 1/2, 6, 7 1/2 și 9.

Monte Cristo

CINEMA „ELITE”
Pădurița Orașului.

Miercuri 25 Decembrie,

Inceputul repr. la orele 3, 4 1/2, 6, 7 1/2 și 9.

Drumul Morții

Joi 26 Decembrie și zilele următoare.

Manxman

R-dactor responsabil:

ION IELECUTEAN